ХОНИДОЙ ХУРЬГАЛХА ХАЛУУН ХАҺА ОРОНХОЙ

...тын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд түрүүшын 20 мянга гаран, Мухар-Шэбэрэй—12 мянга, Хориин—, Захааминай колхозууд—4 мянга шахуу хурьга абаад, һайнаар түлжүүлжэ байна.

НҮХЭД ХОНИШОД! Түл бүхэниие тобир тарганаар тэжээе.

...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

(10074) | 1963 оной январиин 16, среда | Сэн 2 мүнгэн

...алай үбэлжэлгые ...итэйгээр үнгэргэе!

...ай колхоз, совхо...й ашаг шэмэ абаха ...е хангалтагүйгөөр ...алһаа абтадаг эдеэ ...ые худалдаха гүрэ...рглтэ бирагүй бай...идэгэ гүрэндэ ху...ойхидо орходоо нэгэ ...эдэй тоо 2796 тол..., али 3 процентээр, ...ээр олошорһон бо...бодо малай, хонидой

...ндэ тохёолдооб гэ...эхэ мал олоор һу...ал ехээр гарзалһан ...жэлэй 11 һарын ...ка соо 30 мянган ...хурьган дутуу аб...абтаһан бүхы туга...й 18 процентнь, ...дүрбэнэй нэгэ ху...байна гэжэ хэлэбэл, ...шалтагаан элирхэ. ...гын үедэ олон мал .... Хонидһоо нооһо ...үр хэмжээн доошоо ...үнеэн бүриһөө 1217 ...һан аад, нёдондо ...литр һаагдаа.

..., совхозуудай олон ...үбһэ тэжээлээр ду...шалтагаан дурдаад, ...хоролтые, мүн ашаг ...ха байһан ушараа ...до. Үнэндөө тиимэ ...ээ. Энэ шалтагаа...үргүй байһые тон ...далтай Бэшүүрэй ...партсъездын нэрэм...жэшээ элирхэйлэн ...ссвет» колхоз 400 ...үнжадһаа 11 һарын ...ган литр гэхэ гү, ...нэ үеынхиһөө 21 ...һү һаагаа. Харин ...нэрэмжэтэ колхоз ...гунжадһаа тэрэл ...0 мянган литр гэ...доной энэ үеынхи...р бага һү һааһан ...партсъездын нэрэм...үгөөдынхиһөө хоёр ..., хурьгад гарзалаа.

...алтагааниинь гэхэ...тэжээлээр дуталдаа ...элбэринь һуладаһан ...правлени, партийна ...хозингуудай эдэбхи ...рруулан, ажахын ...амжалтатайгаар ...шууд зорюулжа, ...өөр мал ажалайнгаа ...дээшэлүүлжэ, гарза ...зайсуулжа ша...адые олоор һэлгэн ...али олон үзэгдэдэг, ...хүдэлмэри һулаар ...социалис мүрысөө ...лһан нэрэ зүүдэг, ...ээр урмашуулгын ...алгүй байгаа. Мал ...үбэлжэлгын хэрэ...гөөр хүтэлбэрилжэ байһан ушар бусадшье зарим ажахынуудта үзэгдэнэ.

Үнгэрөөшэ жэлдэ мал ажалай талаар үзэгдэһэн дутагдалнууд энэ жэлдэ, илангаяа үбэлжэлгын үедэ үзэгдэхэ ёһогүй. Энэ үедэ колхоз, совхозуудта малай түл абалга түлэг дундаа ябажа байна гээшэ. Эгээл тиимэһээ шэнэ түлнүүдые гарзагүйгөөр түлжүүлхын тула бүхы хэмжээн абтаха зэргэтэй.

Үрэжүүлгын мэдээнэй ёһоор, энэ жэлэй түрүүшын кварталда 35 мянган тугал, 600 мянган хурьган, 50 мянга шахуу поршоонхо абтаха ушартай. Колхоз, совхозуудта бүхы түлөө гарзагүйгөөр түлжүүлхэ, малайнгаа үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ арга боломжо бии. Республикын ажахынууд энэ жэлдэ малайнгаа, илангаяа залуу малайнгаа байрануудые нёдондонойхиһоо һайнаар тухеэрһэн, үбһэ тэжээлшье ехээр бэлэдхэжэ абаһан байна.

Шэнэ түрэһэн малаа һайнаар түлжүүлхын тула отара, гүүртэнүүдые дүршэлтэй, өөрынгөө хэрэг һайса мэдэдэг хүнүүдээр гүйсэд хангаха шухала. Хүнүүдээр дуталдаһан отара, гүүртэнүүдтэ залуушуулые олоор эльгээхэ, тон харюусалгатай газарта коммунистнуудые, эрхим комсомолшуудые табижа, түл абалгаар комсомолшуудай постнуудые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Мал ажалай хуби заяае шиидхэжэ байһан хүнүүдтэе колхозой правлени, совхозой дирекци халуун анхарал хандуулха ёһотой. Малшадай һаруул сэбэр, дулаан байрануудаар, ажаллахадаа үмдэхэ хубсаһа хунараар, улаан булан болон ном, газетэ, журнал, радиоприёмнигуудаар хангаха гээшэ хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй уялга мүн. Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд малшадые эд хэрэгсэлээр таһалгаряагүй хангаха хэмжээ абаха зэргэтэй. Тэрэшэлэн бүхы малшад, илангаяа холуур байдаг малшад, медицинын талаар тодорхой һайн туһаламжа абаха ушартай.

Гэбэшье малшадые халуун анхаралаар хүреэлхэ талаар горитой дутагдалнуудай бии байһые хэдэн баримтанууд гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, Хяагтын совхозой хонишод 3 үдэр хилээмэ худалдажа абаагүй байһаниинь элирүүлэгдээ. Бэшүүрэй малшад ажалдаа үмдэхэ хубсаһаар хангагдаагүй байба. Иимэ дутагдалнууд ондоо тээшье бии. Энэ дутагдалнууд дары сагтаа усадхагдаха ёһотой.

Түл һайнаар абахын түлөө тэмсэхынгээ хажуугаар малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үдэр бүри ябуулха шухала. Энэ талаар түрүү дүй дүршэлэй, эрдэм наукын туйлалтануудые ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ үдэрһөө үдэртэ шэнэ арга элиржэ байдаг. Тиимэ һайн аргануудые ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Эдээндэ хүнүүдые һургаха гээшэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин эгээл шухала нүхэсэлынь болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум заагаа һэн. Энэ тодо һонор заабари олон ажахынуудта бэелүүлэгдэнэгүй. Жэшээнь, тугалнуудай байрын дэбидхэрые һэлгэнгүй байхада мал хүйтэ абадаггүй, дотороо үбдэдэггүй, нилээд ехэ һолоомошье алмагдадаг гэжэ манай зарим ажахынуудай дүй дүршэл харуулаа. Теэд, энэ һайн дүршэлые нэбтэрүүлдэггүй дээрэһээнь зарим ажахынуудай тугал олоороо үхэнэ, дэбидхэрыень һэлгэхэ, мүн байрыень дулаасуулхын тулада ехэ гаргаша хэгдэнэ.

Малай тэжээлдэ мочевина нэмэжэ үгэбэл, дуталдадаг белогынь хүсэлдэдэг юм. Тиимэһээ малай ашаг шэмэ дээшэлдэг, илангаяа залуу мал түргэнөөр, тобироор түлжэдэг байна. Гэбэшье республикада асарагдаһан 100 тонно мочевинын зарим хубинь туршалгын станцида, Хориин, Кабанскын үйлэдбэриин управлениүүдэй ажахынуудта хэрэглэгдэнэ. Харин бусад ажахынуудай складууд соо хадагалаатай байһаар.

Гидропонно аргаар ургуулагдаһан ногоон тэжээл бүхы түрэлэй малай бэеынь шэгнүүрые түргэнөөр нэмээдэг, үбдэсэгүй болгодог, тахяагай үндэгэлэсые һайжаруулдаг гэжэ мэдээтэй. Теэд энэ ашаг ехэтэй тэжээл олон ажахынуудта хэрэглэгдэнэгүй.

Улаан-Үдын мяханай комбинадта үнгэрэгшэ жэл тонноһоо үлүү биостимулятор хуурайгаар үйлэдбэрилэгдөө һэн. Ивалгын туршалгын станци шахамал гахайнуудта биостимулятор үгэжэ, тус бүриинь шэгнүүрые суүдхэдэ 240 граммаар нэмээгээ юм. Мүн энээгээр хангагдаһан залуу малшье түргөөр таргалдаг.

Түрүү дүй дүршэлэй, эрдэм наукын туйлалтануудые малшадай ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэнь ажахынуудай болон үйлэдбэриин управлениүүдэй зооветмэргэжэлтэд, инспектор-эмхидхэлшэд туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Мүнөө үедэ һү һаалгада, залуу малаа түргэн үсхэбэрилхэ, бодо мал, гахайнуудые шахаха хэрэгүүдтэ шухала анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Колхоз, совхозуудай арга боломжотой байгаад, һү һаалгаяа доошолуулһан ушартай яашье эбсэжэ болохогүй. Жэшээлхэдэ, ноябрь һарада Нарһатын совхозой үнеэн бүриһөө 48 литр һү һаагаад байхадань, тэрэнэй хүршэ Исэнгын совхоз оройдоол 17 литр һааһан байна. Тэрэшэлэн Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Яруунын ажахынууд үбэлэй һаранаудта һү һаалгаяа нёдондонойхиһоо ехээр доошолуулаа. Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхоз һү һаалгаяа горитойгоор хороожорхиһон байна. Колхозой һаалиин 1-дэхи фермэ (эрхилэгшэнь нүхэр Паломошнов) 240 үнеэтэй, тэдэнэй 100-ниинь шэнэ гунжад юм. Үнеэн бүриһөөн үдэртөө оройдоол 3 литр һү һаана. Эндэ тэжээл буйлуулха кормозапарник бии аад, хүдэлгэгдэнэгүй.

Залуу малаа бригадна аргаар, түргэнөөр түлжүүлхэ дүршэлдэ онсо анхарал хандуулагданагүй. 11 һаратай тугалнуудые 270—280 килограмм шэгнүүртэй болгодог Марфа Симухинагай дүршэл Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» колхоздо, мүн Суулгын совхоздо нэбтэрүүлэгдээд лэ, ондоо тээ дэлгэрээгүй байһаар.

Энэ жэлдэ гахайн мяха нёдондонойхиһоо 3 дахин ехээр абахын түлөө тэмсэл хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ шухала. Иимэ юумэ хэхэ арга боломжо бии. Абаһан поршоонхонуудаа гарзагүйгөөр томо болгожо, түргэнөөр шахаха хэрэгтэй.

Түрүүшын кварталай туршада бүхы үнеэдээ үрэжүүлхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин управленинүүд (мэргэжэлтэд, инспектор-эмхидхэгшэд) гол анхаралаа табиха ушартай. Мал үрэжүүлхэ хэрэгтэмнай ехэ дутагдалнууд бии. Колхоз, совхозуудта үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгые тоохогүй ушар үзэгдэнэ, тиигэжэ ажахынуудта ехэ гарза хохидол ушарна, гүрэндэ мяхан, һүн хүсэд тушаагданагүй. Энэ дутагдалые дары усадхаха саг ерээ.

Үнгэрөөшэ жэлдэ ушарһан дутагдалнуудаа ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэн хараада абажа, бүрин усадхаад, холын хараата шэнэ арга боломжонуудаа мүнөөнһөө бэелүүлжэ эхилхэ ушартай болоно. Иимэ эрилтэ манай парти, правительство табина бшуу.

Н. Дорофеев,
КПСС-эй Буряадай обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо.

Хориин үйлэдбэриин управлениин Чисаанын совхозой хонишон Намсалмаа Дулмаевна Дулмаева энэ жэл хонин бүриһөө хурьга абахабди гэжэ мэдүүлэнхэй. Мүнөө түрүүшынгээ 100 гаран хурьга абаад, бүри мүһэн түлжүүлжэ байна.

Зураг дээрэ: ажахын тоосооной хонишодой бригадын бригадир Н. Д. Дулмаева.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БҮГЭДЫМНАЙ ХЭРЭГ

Манай «Эрдэм» колхозой эхэ хонидой алишье отарануудаар ябахада, шэнэ жэлэй түл—дун сагаахан хурьгадай хашаа соогуур дарья табилдан мааралдахань таһархаяа болинхой. Эхэ хонидоймнай 17 отарада 1200 гаран хурьгад гаранхай, үхэл гарзагүй, өөдэргэн суланууд түлжүүлэгдэнэ. Эндэхи эрхим хонишон Бата Жигжитовэй отарада 125 хурьгад, мүн Дондок Раднаев, Бадмацырен Убашеев гэгшэдэй даадаг отарануудта 100—100 хурьгад абтанхай. Тэдэниие олон жэлэй дүй дүршэлтэй хурьгашад: Должима Жигжитова, Долгоржап Раднаева, залуу басаган Таня Вампилова гэгшэд шадамар бэрхээр хаража үдхэнэ.

Байгша ондо энэ колхозойхид бүхыдөө 12 мянга гаран хурьгадые өөһэдынгөөл хүсөөр абажа, һайнаар түлжүүлхын тула оролдолго гаргажа байна. Артелиин правлени, партком зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, отарануудта хурьга абалсаха хүнүүдые олоор эльгээгээ. Мүнөө хурьгашад хүсэд хүрэхөөр томилогдонхой. Хонишодой дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, тэрэнэйнь дүн 10 хоног, һара бүхэндэ гаргагдажа байхаар тогтоогдобо.

Тиигэбэшье түл абалгын эхилһэн түрүүшын үдэрһөө олонхи отарануудта зарим тэды дутагдалнуудай бии байһаниинь элирээ. Жэшээнь, хэдэн газарта хурьгадай олоор гаража захалхаһаа урид хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл зөөгдэжэ абтаагүй байшоо. Һүүлэй үедэ саһан ехээр ороод, хонидой бэлшээриие зузаанаар хушажархёо. Теэд тэрэниие хамажа, сэбэрлэжэ үгэхэ тушаа анхарал табигданагүй. Зарим отарын эхэ хонидто модоной ногоон шэлбүүһэ асаржа үгөөгүй, хурьгадта эдюулхээр модоной хөө, үнэһэ, дабһа гэхэ мэтые мүнөө хүрэтэр бэлдээгүй байхань тон буруу.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хонишод, хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд бүхы хурьгадаа бүрин бүтэнөөр түлжүүлхын тула хүсэ шадалаа, арга боломжоёо гүйсэд элсүүлэн, хэзээ хэзээнэйхиһээ шангаар хүдэлхэ болоно.

Илангаяа колхозой правлени, партком эхэ хонидой отарануудта бии байһан дутагдалнуудые дары усадхажа, хонишод, хурьгашадтаяа нягта холбоотойгоор хүдэлхэ, тэдэнэйнгээ эрилтэдэ тон анхаралтайгаар хандан, али болохоор туһалха, дэмжэхэ бэзэ гэжэ хүлеэхээр.

П. Аюров,
Үбэр-Зөөхэйн сомоной Соведэй түрүүлэгшэ.

ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...-эй районуудай, (городуудай) арадай ... арадай заседательнуудай һунгалтые ...эй АССР-эй газар дээрэ үнгэргэхэ болзор тухай

...районуудай (го...дай сүүдүүдэй ...тельнуудай һун...гэхэ тухай» ...рховно Соведэй ...1962 оной нояб...ай ёһоор Бу...Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтообо:

РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудые Буряадай АССР-эй газар дээрэ һунгаха болзорые 1963 оной январиин 25-һаа февралиин 10 хүрэтэрхи үе соо тогтоохо.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ХАХАЛОВ.**

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Ч. ДОРЖИЕВ.**

...Соведүүдэй байшан.
...вариин 14.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй ...сессиин нээгдэхэ тухай

...ССР-эй 5-дахи зарлалай Верховно Соведэй ...1963 оной январиин 18-да, үглөөнэй 10 часта ...ёрдохи байшангай Ехэ зал соо нээгдэхэ. ...эгэдэхи байшан соо, хоёрдохи дабхарта, 48-... депутадуудай бүридхэл хэгдэхэ юм. Телефо...ба 41-20.

* * *

Загастайн бэрхэ хонишон

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин харьяата Загастайн сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гол һалбари болохо хонин ажалдахи эгээл харюусалгатай үе—түл абалга эхилээ.

Сагаан Жалга, Бургаастай, Зүй, Мухар-Хүндэйдэ колхозой гурбадахи комплексно бригадын хонишод байдаг. Мухар-Хүндэй гэжэ ой модоор хүреэлэгдэһэн яһала зохид газарта колхозой бэрхэ хонишодой нэгэн Лубсанимаев Жамсаранай отара түбхинэнхэй.

Үдын тэн багаар эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, ахалагша хонишон Лубсанимаев хани нүхэртэеэ хонидые эдеэлүүлжэ байба. Тэдэнэй харууһалдаг 610 эхэ хонин тобир тарганууд, түл абалгадаашье үнинэй бэлдэһэниинь ойлгохоор.

— Зун, намарай урин дулаанда хонидоо һайнаар адуулжа, искусственна аргаар эрхим болзорто үрэжүүлһэн байнабди. Тиимэһээ мүнөө түрэхэ хониднай хүсэ шадалаар һайн. Байгша оной түрүүшын 3 һарада хонин бүриһөө хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлхэ зорилготойбди. Мүнөө түл түлэг дундаа абтажа байна. Энэ үедэ 190 толгой хурьгад абтаба. Һамгантаяа хонин ажал дээрэ хүдэлһөөр арба гаран жэл болообди,—гээд Жамсаран Бадмаевич энеэбхилэн зугаална.

Эдэ нүхэдэй харууһалжа байһан отара дээрэ ябажа харахада, ажалыень магтахаар, һонирхохооршье. Хонидойнь хото хорёо һайнаар заһабарилагдаһан, һаруулхан, дулаахан. Хурьгадай байрануудта хаалта хаамжанууд, хобоо кормушканууд табигданхай. Һаядаа түрэхэ хонидые илгажа, тусхай бүлэг болгоод, һайнаар эдеэлүүлдэг, түрэхэ хониндоо үдэрэй 500 грамм үбһэ, һолоомонһоо гадна, 200 грамм шэмэтэй холимол тэжээл халуун уһанда худхажа уулгадаг. Тэрэшэлэн үбһэ, һолоомоёо гамтай гуримтайгаар гаргашалхын хажуугаар, хонидтоо саг сагтань дабһа, шэлбүүһэнэй шүүһэ болон бусад минеральна тэжээл үгэдэг заншалтай.

Колхозой гурбадахи комплексно бригадые эрхилэгшэ Цыденжап Бадужинов бригадынгаа малшадай байдаг байрануудаар саг үргэлжэ ябажа, зүйтэй мэргэн захяа заабаринуудые үгэдэг, хөөрэлдөө үнгэргэдэгынь һайшаалтай.

—Харууһалжа байһан хонин бүриһөө хурьга абаха, 3 килограмм нооһо хайшалха уялгатайбди. Энэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абаха хэрэгтэ өөһэдыгөө хубитые ехээр оруулалсаха шадалтайбди,—гэжэ ахалагша хонишон Жамсаран Лубсанимаев хөөрэнэ.

Р. Балданов.

Зуһаландаа байһан отара

Хүхэ тэнгэри оройтой, һургаагаар баригдаһан хоройтой байрада хахад үбэлөө үнгэргэһэн эхэ хонидой отара Амгаланта нютагта 1963 оной январь һарын эхеэр үзэгдэбэ.

— Хэнэйшье мэдэһээр, хонишодой халуун хаһа эхилээд, түрүүшымнай түл—хэды хурьгад абтаа. Теэд арга хургыень оложо, эндэ тэндээ хабшуулжа байнабди. Саашадаа олоороо хурьгалжа эхилхэдэнь—яаха, хэндээ хэлэхэ гээшэбибди,—гээд Бэшүүрэй совхозой 2-дохи отделениин ахалагша хонишон Дымбрыл Дынжинов мэдүүлнэ.

Энэ отарые иимэ хүндэ байдалда оруулһан хүнүүдые бэдэрхэ баатай болобобди.

Хүр саһан ехэ. Хүсэтэ машинашье арайхан гэжэ Дабаатын хүтэлые дабаад, Амгалантын голой баруун эрьедэ, сагаан мэлигэн талада шэнээр баригдажа байһан байрын хажууда хүрэжэ ерэн гэхэдэмнай, нэгэ хэды хүн бии хэбэртэй. Тэдэнтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэ, Григорий Коноваленко, Иван Хохолов, Михаил Иванов, Петр Громов гэгшэд нэгэн дуугаар:—Энэ барилгада ерэһээр дүрбэ хоногдоо. Теэд материалааршье хомор, хэхэ ажалаашье хүсэд ойлгоногүйбди. Юрдөөл заа зуухан хүдэлмэри хээд лэ байнабди,—гэбэд.

Эдэмнай—Бэшүүрэй совхозой дэргэдэхи СМУ-гай хүдэлмэришэд. Эдээниие эрхилдэг Алексей Журавлев эндэ тэндэ барилгануудые захалһан аад, гүйсэд дүүргэдэггүй, һанаа амар гэртээ һуудаг хүнэй нэгэн юм.

Бэшүүрэй совхозой парткомой секретарь нүхэр Ивановһоо тус кошара тухай асуухада, иигэжэ харюусаба:—Эндэхи барилга эхилһээр эгсэ жэл болоо. Энэ хугасаа соо миил хоёр хана, зургаан столб бодхоогдоо. Теэд тэндэнь эхэ хониной отара үбэлжэжэ, түл абтаха түсэбтэй юм. Мухар-Шэбэртэ байдаг СМУ-4 (эрхилэгшэнь нүхэр Сметанников) энэ байрые договорой ёһоор барижа эхилһэн аад, гүйсэд дүүргэнгүй хаяад байна.

Эдэ хүтэлбэрилэгшэд бэе бэедээ хаяад лэ, хамтын малай үбэлжэхэ барилгада эзэн бусаар хандан, шэнэ жэлэй түлые сагаан саһан дээрэ абхуулжа байхадаа юу бодоно гээшэб? Хэзээ баригдажа дүүрэхэ байраб? Хэрбээ саашадаа үшөөл унжагайраа һаань, нүхэр Дымжиновэй отарада абтаха түлэй үхэл гарзада орохонь дамжаггүй.

Амгаланта нютагта Доржо Бадмажаповай даадаг эхэ хонидой отара байрланхай. Эндэ нёдондо жэлэйнь наг шэбхэ гаргагдаагүй, хонидынь үүдээрээ арайхан гэжэ багтана. Түрүүшын түл абтажа эхилбэшье, зарим сонхонуудынь шэлгүй байһаар.

— Үбһэмнай муухай, мүнөө болотор хорёо соомнай нэгэшье шарга һолоомон үгы байһаар,—гээд эндэхид хэлэнэ.

Бригадир Цыдып Бадмаев бригадада арбан таба шахуу мори шаргатай, трактортай аад, үбэлэй хахад болотор үбһэ тэжээлээ зөөгөөгүй, малайнгаа үбэлжэхэ байра гүйсэд бэлдээгүй—юу хэжэ һууна гээшэб?

Д. Цыденжапов,
манай корр.

И. В. Бабушкинай түрэһөөр 90 жэлэй ойдо

БААТАРЛИГ НАМТАРАЙ ХУУДАҺАНУУД

Шалгарһан большевик-ленинец И. В. Бабушкинай Сибириин сүлэлгэдэ байһан тухай урдань балай мэдэгдээгүй байһан материалнууд, областиин гүрэнэй архивай жасаһаа абтаһан документнүүд Эрхүүдэ нээгдэһэн выставкэдэ табигдаһан байна.

«Иван Бабушкиниие гүрэнэй гэмтэ ябадал хэһэнэйнь түлөө Зүүн Сибирьтэ сүлэхэ тухай Эрхүүгэй сэрэгэй генерал-губернаторай канцеляриин хэрэг» гэһэн гаршагтай нэгэ хабтаһан соонь нюусаар абалсаһан бэшэгүүд суглуулагданхай. Петербургын жандармска управленидэ тэрэнэй хэрэг тушаа мүрдэлгэ мүшхэлгын дүүрээгүй байтар И. В. Бабушкинай холын Яхад орон сүлэгдэһэн тухайнь эдэ бэшэгүүд сооһоо эли болоно.

Нуга дарагдаагүй энэ революционер хаанай хуулида эсэргүү шэнэ тэмсэл хэжэ, жандармнуудта түбэг татажа магад гэжэ тэдэнэй айһан һурдэһэниинь эдэ бэшэгүүд сооһоонь элирээ гарана. Екатеринославта сүлэлгэндэ байхадаа «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союзай» тэндэхи бүлэгые толгойлжо шадаһан, Александровск городой түрмэһөө тэрьедээд, хилын саана гаража шадаһан байна бшуу.

«Полициин хиналта доро байхаар Зүүн Сибирьтэ сүлэгдэһэн таряашан Иван Васильевич Бабушкин Яхадай губернаторствын харьяата газарта эльгээгдэбэ» гэжэ Эрхүүгэй генерал-губернаторай канцеляри 1903 оной августын 28-да Енисейскэ болон Яхадай губернаторнуудта мэдээсэһэн байна.

Холын Сибирьтэхи сүлэлгэндэ хододоо мүрдэлгэ хардалгада орожо байгаашье һаа, хүдэлмэришэн-ленинец арадай хэрэгэй түлөө эрэлхэг тэмсэгшэ байһан зандаа һэн. 1904 оной мартын 23-да Яхадай окружной сүүдэй прокурорто Верхоянскда политическэ үзэлөөрөө сүлэлгэдэ байгшадай мэдүүлгэ энээн тухайнь гэршэлжэ үгэнэ. Ушар юуб гэхэдэ, Якутскда сүлэлгэндэ байһан бүлэг хүнүүд—романовецууд захиргаанайхидай тэдэндэ хүн бэшээр хандадагайнь түлөө яхад Романовай гэр соо бэхижүүлгэ хээд, улаан туг хиисхэжэ, арбан найман үдэр соо буу зэбсэгтэ солдадууд болон казагуудтай тэмсэл хэһэн байдалые тэдэнэр дэмжэһэн байгаа. Верхоянскда сүлэлгэндэ байгшадай тэрэ бэшэг соо Иван Васильевич Бабушкинай гар эгээ түрүүшээр табигдаһан байна.

Тэрэ мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «...Верхоянск городто сүлэгдэһэн бидэнэр, революционернүүд Яхадта байһан нүхэдэйнгөө захиргаанайхидтай зэрлиг хүсэрхэл гаргалгада эсэргүүгээр хэжэ байһан тэмсэлдэнь нэгэдэн оролсохо аргагүй байһан дээрэһээ бидэнэй ниитын эрилтын түлөө зоримгойгоор тэмсэжэ эхилһэн нүхэдөөрөө ами нэгэн байһанаа, бидэндэ хүсэрхэл гаргалгада эсэргүүсэхээр хододоо бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлнэбди».

Иван Васильевич Бабушкинай революционно намтарай хуудаһануудтай сибирягууд танилсажа, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн, омогорхоһон мэдэрэлтэйгээр гаража ошонод.

А. Гайгай.
(ТАСС-ай корр.).

БУРЯАДАЙ АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин округууд тухай

Буряадай АССР-эй Конституциин 22-дохи статьягай, мүн «Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалта тухай Дүримэй» 25, 26-дахи статьянуудай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин иимэ округуудые байгуулха:

Улаан-Үдэ город

СОВЕТСКЭ РАЙОН

1. **Лазовско һунгуулиин округ** (центрынь—Улаан-Үдын кооперативна техникүм).

Хилэнь: Үдэ мүрэнэй эрьеһээ Толстойн үйлсөөр (тэгшэ талань) Гоголиин үйлсэ хүрэтэр, Гоголиин үйлсөөр (тэгшэ талань) түмэр замай лини хүрэтэр, түмэр замай линиие зубшуулан Лазо тосхоной зүүн заха хүрэтэр, саашадаа Үдэ мүрэнэй эрьеэр Удинска үйлсэ хүрэтэр, Удинска үйлсөөр Толстойн үйлсэ хүрэтэр.

2. **Серовско һунгуулиин округ** (центрынь — 1-дэхи дунда һургуули).

Хилэнь: Үдэ мүрэнэй эрьеһээ Толстойн үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Гоголиин үйлсэ хүрэтэр, Гоголиин үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) түмэр замай лини хүрэтэр, түмэр замай линиие зубшуулан баруун тээшээ Восточно үйлсэ хүрэтэр, Восточно үйлсөөр (тэгшэ талань) Каландарашвилиин үйлсэ хүрэтэр, Каландарашвилиин үйлсөөр (тэгшэ талань) Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр, Коммунистическэ үйлсөөр (тэгшэ талань) Кировэй үйлсэ хүрэтэр, Кировэй үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань), Балтахиновай үйлсэ хүрэтэр, Балтахиновай үйлсөөн (тэгшэ талань) Куйбышевай үйлсэ хүрэтэр, Куйбышевай үйлсөөр (тэгшэ талань) Калининай үйлсэ хүрэтэр, Калининай үйлсөөр (тэгшэ талань) Үдэ мүрэнэй эрье хүрэтэр, тэрэ тоодо Набережна үйлсөөр байдаг № 1 болон № 2 гэрнүүд, Балтахиновай үйлсөөр байдаг № 1 гэр оролсохо, саашадаа Үдэ мүрэнэй эрьеэр Толстойн үйлсэ хүрэтэр.

3. **Свердловско һунгуулиин округ** (центрынь—Пионернүүдэй ордон).

Хилэнь: Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеһээ Кировэй үйлсөөр (тэгшэ талань) Смолиной үйлсэ хүрэтэр, Смолиной үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Свердловой үйлсэ хүрэтэр, Свердловой үйлсөөр (тэгшэ талань) Ленинэй үйлсэ хүрэтэр, Ленинэй үйлсөөр (тэгшэ талань) Каландарашвилиин үйлсэ хүрэтэр, Каландарашвилиин үйлсөөр (тэгшэ талань) Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр, Коммунистическэ үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Кировэй үйлсэ хүрэтэр, Кировэй үйлсөөр (тэгшэ талань) Балтахиновай үйлсэ хүрэтэр, Балтахиновай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Куйбышевай үйлсэ хүрэтэр, Куйбышевай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Калининай үйлсэ хүрэтэр, Калининай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Үдэ мүрэнэй эрье хүрэтэр, тэрэ тоодо Набережна үйлсөөр байдаг № 1 болон № 2 гэрнүүд, Балтахиновай үйлсөөр байдаг № 1 гэр оролсохогүй, саашадаа Үдэ мүрэнэй эрьеэр Сэлэнгэ мүрэнэй эрье хүрэтэр, Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеые зубшуулан Кировэй үйлсэ хүрэтэр.

4. **Советскэ һунгуулиин округ** (центрынь — багшанарай училищи).

Хилэнь: Кировэй үйлсэһөө Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр Советскэ үйлсэ хүрэтэр, Советскэ үйлсөөр (тэгшэ талань) Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр, Коммунистическэ үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Каландарашвилиин үйлсэ хүрэтэр, Каландарашвилиин үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Ленинэй үйлсэ хүрэтэр, Ленинэй үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Свердловой үйлсэ хүрэтэр, Свердловой үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Смолиной үйлсэ хүрэтэр, Смолиной үйлсөөр (тэгшэ талань) Кировэй үйлсэ хүрэтэр, Кировэй үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Сэлэнгэ мүрэнэй эрье хүрэтэр.

5. **Некрасовска һунгуулиин округ** (центрынь—Политическэ гэгээрэлэй байшан).

Хилэнь: Советскэ үйлсэһөө Ленинэй үйлсөөр (тэгшэ талань) Ербановай үйлсэ хүрэтэр, Ербановай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Ранжуровай үйлсэ хүрэтэр, Ранжуровай үйлсөөр (тэгшэ талань) Рабочо үйлсэ хүрэтэр, Рабочо үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Кооперативна үйлсэ хүрэтэр, Кооперативна үйлсөөр (тэгшэ талань) Трудовой үйлсэ хүрэтэр, Трудовой үйлсөөр (тэгшэ талань) Ранжуровай үйлсэ хүрэтэр, Ранжуровай үйлсөөр (тэгшэ талань) Кяхтинска үйлсэ хүрэтэр, Кяхтинска үйлсөөр (тэгшэ талань) Железнодорожно үйлсэ хүрэтэр, Железнодорожно үйлсөөр Восточно үйлсэ хүрэтэр, Восточно үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Каландарашвилиин үйлсэ хүрэтэр, Каландарашвилиин үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр, Коммунистическэ үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Ленинэй үйлсэ хүрэтэр.

6. **Ранжуровска һунгуулиин округ** (центрынь — Буряадай багшанарай институт).

Хилэнь: Советскэ үйлсэһөө Ленинэй үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Ербановай үйлсэ хүрэтэр, Ербановай үйлсөөр (тэгшэ талань) Ранжуровай үйлсэ хүрэтэр, Ранжуровай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Рабочо үйлсэ хүрэтэр, Рабочо үйлсөөр (тэгшэ талань) Кооперативна үйлсэ хүрэтэр, Кооперативна үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Кяхтинска үйлсэ хүрэтэр, Кяхтинска үйлсөөр (тэгшэ талань) Партизанска үйлсэ хүрэтэр, Партизанска үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Водопроводно үйлсэ хүрэтэр, Водопроводно үйлсөөр (тэгшэ талань) Сэлэнгэ мүрэнэй эрье хүрэтэр, Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр Советскэ үйлсэ хүрэтэр, Советскэ үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Ленинэй үйлсэ хүрэтэр.

7. **Кооперативна һунгуулиин округ** (центрынь—33-дахи найман жэлэй һургуули).

Хилэнь: Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеһээ Водопроводно үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Партизанска үйлсэ хүрэтэр, Партизанска үйлсөөр (тэгшэ талань) Кяхтинска үйлсэ хүрэтэр, Кяхтинска үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Кооперативна үйлсэ хүрэтэр, Кооперативна үйлсөөр (тэгшэ талань) Трудовой үйлсэ хүрэтэр, Трудовой үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Ранжуровай үйлсэ хүрэтэр, Ранжуровай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Железнодорожно үйлсэ хүрэтэр, Железнодорожно үйлсөөр, саашадаа Литейнэ үйлсөөр түмэр замай лини хүрэтэр, түмэр замай линиие зубшаад ливневэ спуск хүрэтэр (Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй бааза болон «Электромашина» гэжэ заводой хоорондо), саашадаа ливневэ спускаар Сэлэнгэ мүрэнэй эрье хүрэтэр, Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр Водопроводно үйлсэ хүрэтэр.

8. **Баруун бэеын һунгуулиин округ** (центрынь—44-дэхи найман жэлэй һургуули).

Хилэнь: Сэлэнгэ мүрэнэй баруун эрьедэ байдаг городто хабаатай бүхы тосхонууд.

9. **Шэлэй заводой һунгуулиин округ** (центрынь—оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой клуб).

Хилэнь: ливневэ спускһаа (Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй бааза болон «Электромашина» заводой хоорондо) Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр баруун-хойшоо оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой тосхоной хойто заха хүрэтэр, оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой тосхоной хойто, зүүн захаар ливневэ спуск хүрэтэр, тэрэ тоодо оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой болон «Электромашина» заводой тосхонууд оролсохо, саашадаа ливневэ спускые зубшан баруун урагшаа Сэлэнгэ мүрэн хүрэтэр.

10. **Вагжановска һунгуулиин округ** (центрынь—16-дахи дунда һургуули).

Хилэнь: Вагжановай нэрэмжэтэ тосхоной, мүн Дивизионно станциин бүхы барилганууд.

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН

11. **Шишковско һунгуулиин округ** (центрынь—«Восток» гэжэ кинотеатр).

Хилэнь: Коллективнэ үйлсэһөө Садово үйлсөөр (хоёр талань) «Шишковка» һууринай баруун заха хүрэтэр, саашадаа городой зүүн хойто захаар Дзержинскэ үйлсэ хүрэтэр, Дзержинскэ үйлсөөр (хоёр талань) Щорсын үйлсэ хүрэтэр, Щорсын үйлсөөр (хоёр талань) Юный коммунарай үйлсэ хүрэтэр, Юный коммунарай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Промышленна үйлсэ хүрэтэр, Промышленна үйлсөөр (тэгшэ талань), саашаа переулогаар III Интернационалай үйлсэдэ гараад (хоёр талань) Садово үйлсэ хүрэтэр, Садово үйлсөөр (тэгшэ талань) коллективнэ үйлсэ хүрэтэр.

12. **Железнодорожно һунгуулиин округ** (центрынь—паровозно депогой улаан булан).

Хилэнь: түмэр замай линиһээ хойшоо түмэр замшадай саадай баруун талын хашаае зубшан Гагаринай үйлсэ хүрэтэр, Гагаринай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Гольдсобелиин үйлсэ хүрэтэр, Гольдсобелиин үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Садово үйлсэ хүрэтэр, Садово үйлсөөр (тэгшэ талань) Юный коммунарай үйлсэ хүрэтэр, Юный коммунарай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Промышленна үйлсэ хүрэтэр, Промышленна үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Мартын 8-най үйлсэ хүрэтэр, Мартын 8-най үйлсөөр Садово үйлсэ хүрэтэр, Садово үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Коллективнэ үйлсэ хүрэтэр, Коллективнэ үйлсөөр (хоёр талань) баруулжаа түмэр замай лини хүрэтэр, түмэр замай линеэр зүүлжээ Виадук хүрэтэр.

13. **Пушкинска һунгуулиин округ** (центрынь—түмэр замшадай Культурын байшан).

Хилэнь: Юный коммунарай үйлсэһөө (тэгшэ талань) зүүн тээшээ ливневэ спускые зубшан Дзержинскэ үйлсэ хүрэтэр, Дзержинскэ үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) хойшоо, тэрэ тоодо № 1 барак оролсохо, удаань городой захаар зүүн тээшээ Калужска үйлсэдэ гараад, Калужска үйлсөөр (хоёр талань) Лысогорско үйлсэ хүрэтэр, Лысогорско үйлсөөр (хоёр талань) сквер хүрэтэр, саашаа Дундичай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань), Лысая гора тосхоной урда захаар хүдөө ажахын институдай городок хүрэтэр, тэрэ тоодо институдай бүхы байшангууд оролсохо, Гагаринай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань), Сперанскиин үйлсэ хүрэтэр, саашадаа Железнодорожно больницын болон 39-дэхи һургуулиин хоорондуур урагшаа түмэр замай лини хүрэтэр, түмэр замай линеэр баруулжаа Виадук хүрэтэр, Виадугһаа түмэр замшадай саадай хашаагай баруун талые зубшан Гагаринай үйлсэ хүрэтэр, Гагаринай үйлсөөр (тэгшэ талань) Гольдсобелиин үйлсэ хүрэтэр, Гольдсобелиин үйлсөөр (тэгшэ талань) Садово үйлсэ хүрэтэр, Садово үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Юный коммунарай үйлсэ хүрэтэр.

14. **Горьковско һунгуулиин округ** (центрынь—40-дэхи дунда һургуули).

Хилэнь: Цивелевой үйлсэһөө Мухинай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Садово үйлсэ хүрэтэр, Садово үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Рылеевэй үйлсэ хүрэтэр, Рылеевэй үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Маяковскиин үйлсэ хүрэтэр, Маяковскиин үйлсөөр (хоёр талань) сэхэ Карл Марксын үйлсэдэ гараха (тэрэ тоодо ПВЗ-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй байранууд оролсохо), Карл Марксын үйлсөөр (хоёр талань) Гагаринай үйлсэ хүрэтэр, Гагаринай үйлсөөр (тэгшэ талань) Сперанскиин үйлсэ хүрэтэр, Сперанскиин үйлсэһөө урагшаа сэхэ Цивелевой үйлсэдэ гараад. Цивелевой үйлсөөр (тэгшэ талань) Мухинай үйлсэ хүрэтэр.

15. **Красноармейскэ һунгуулиин округ** (центрынь—Лесотехникум).

Хилэнь: Шэтын переездһээ түмэр замай линеэр № 3 блок-пост хүрэтэр, № 3 блок-постһоо Железнодорожно больницын хашаагай баруун талые зубшан зүүн хойшоо, тэрэ тоодо № 3 гэр оролсоно, 1905 оной революциин үйлсөөр сэхэ Цивелевой үйлсэдэ гараад, Цивелевой үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Мухинай үйлсэ хүрэтэр, Мухинай үйлсөөр (тэгшэ талань) Садово үйлсэ хүрэтэр, Садово үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) ПВЗ-гэй промплощадка хүрэтэр, ПВЗ-гэй промплощадкаһаа Нефтяной үйлсэ хүрэтэр, Нефтяной үйлсөөр (хоёр талань) Шэтын переезд хүрэтэр.

16. **Аршаанай һунгуулиин округ** (центрынь — «Аршан» гэжэ кинотеатр.

Хилэнь: Комсомольскэ үйлсэһөө Аршанска нэгэдэхи проездээр Гвардейскэ үйлсэ хүрэтэр, тэрэ тоодо «Коминтерн» гэжэ гуталай фабрикын бүхы байшангууд оролсохо, «Коминтерн» гэжэ гуталай фабрикаһаа хойшоо городой заха хүрэтэр, городой хойто захаар баруулжаа, удаань Спортивна үйлсэ хүрэтэр урагшаа, Спортивна үйлсөөр (хоёр талань) Курганска үйлсэ хүрэтэр, Курганска үйлсөөр (хоёр талань) Калужска үйлсэ хүрэтэр, (тэрэ тоодо № 40, № 42 гэрнүүд оролсохо), Калужска үйлсэһөө Сибирскэ үйлсэ хүрэтэр, Сибирскэ үйлсөөр (тэгшэ талань) Лысогорско үйлсэ хүрэтэр, Лысогорско үйлсөөр (тэгшэ талань) Белинскиин үйлсэ хүрэтэр, саашаа Дундичай үйлсөөр (тэгшэ талань) Лермонтовэй үйлсэ хүрэтэр, Лермонтовэй үйлсөөр Аршанска үйлсэ хүрэтэр, Аршанска үйлсөөр (хоёр талань) 42-дохи дунда һургуули хүрэтэр, тэрэ тоодо ПВЗ-гэй больницын байшангууд. Комсомольско үйлсэ (тэгшэ бэшэ талань) № 9 гэр хүрэтэр оролсохо.

17. **Комсомольско һунгуулиин округ** (центрынь—хүдэлмэриинэн залуушуулай 6-дахи һургуули).

Хилэнь: ПВЗ-гэй промплощадкаһаа Садово үйлсөөр (тэгшэ талань) Рылеевэй үйлсэ хүрэтэр, Рылеевэй үйлсөөр (тэгшэ талань), тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион, мүн стадионой, ПВЗ-гэй культурын болон амаралтын паркын хоорондохи гэрнүүд оролсохо, Буряадай АССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ стадионһоо Комсомольско үйлсэ хүрэтэр, Комсомольско үйлсөөр (тэгшэ талань) № 12 гэр хүрэтэр, саашаа Комсомольско үйлсөөр (хоёр талань) № 18 гэр хүрэтэр, тиигээд 75-дахи общежитиин урдахи сквер хүрэтэр, дам саашаа Аршанска хоёрдохи проездээр урагшаа Октябрьска үйлсэ хүрэтэр (№ 15, 26, 28 гэрнүүд), тэрэ тоодо Павлик Морозовой нэрэмжэтэ хүүгэдэй сквертэхи барилганууд оролсохо, саашадаа шоссей харгыгаар түмэр замай техникум болон ПВЗ-гэй промплощадкын хашаа хүрэтэр.

18. **Паровозо-бутээлгын һунгуулиин округ** (центрынь — ПВЗ-гэй парткомой политгэгээрэлэй кабинет).

Хилэнь: 6-дахи эхин һургуулиһаа Театральна үйлсөөр (тэгшэ талань), тэрэ тоодо № 24, 24 «А», 26, 26«А» гэрнүүд оролсохо. Комсомольско үйлсэдэ гараха, Комсомольско үйлсэ (№ 11-һээ № 31 хүрэтэрхи, № 24-һөө № 46 хүрэтэрхи гэрнүүд), Октябрьска үйлсэ (№ 17, 29, 30, 32, 34 гэрнүүд), ПВЗ-гэй ногоон зоно, ПВЗ-гэй промплощадка, пожарнигуудай хамтын байрын байшан, ПВЗ-гэй поликлиникэ шадарай саг зуурын барилганууд, саашаа ПВЗ-гэй поликлиникэһээ Аршанска хоёрдохи проездээр Комсомольско үйлсэ хүрэтэр, Комсомольско үйлсөөр Аршанска нэгэдэхи проезд хүрэтэр, Аршанска нэгэдэхи проездээр Гвардейскэ үйлсэ хүрэтэр, Гвардейскэ үйлсөөр, тэрэ тоодо № 7 водоколонкын гэр, № № 1 «А» болон 4 гэрнүүд оролсохо, Горно үйлсэдэ гараад, Горно үйлсөөр (хоёр талань) Комсомольско городогой зүүн тала хүрэтэр, Комсомольско городогой зүүн талаар урагшаа 6-дахи эхин һургуули хүрэтэр.

19. **Индустриальна һунгуулиин округ** (центрынь—ПВЗ-гэй Культурын ордон).

Хилэнь: Ботаническа, Забольнична, Дачна үйлсэнүүд № № 11, 12 гэрнүүдһээ эхилээд стрелкэ хүрэтэр, Театральна үйлсэ, тэрэ тоодо № № 31, 33, 35, 37, 38, 39 гэрнүүд, хуушан стадион дээрэхи байрын гэрнүүд, ПВЗ-гэй урдын зонын бүхы гэрнүүд, 10-дахи һургуулиһаа хойшоо Эдир натуралистнуудай станци хүрэтэрхи ПВЗ-гэй хоёр квартиратай гэрнүүд оролсоно, Эдир натуралистнуудай станциһаа баруулжаа, Орешковэй нэрэмжэтэ һууринай баруун захаар зубшан Крамской үйлсэ хүрэтэр, Крамской үйлсөөр тэрэнэй дууһатар, саашадаа проездээр урагшаа Инициативна үйлсэ хүрэтэр, Инициативна үйлсөөр (хоёр талань), № № 12 болон 13 гэрнүүдһээ эхилээд, тэрэнэй дүүрэтэр, саашадаа Орешковэй нэрэмжэтэ һууринай урда талын заха хүрэтэр, Орешковэй нэрэмжэтэ һууринһаа сэхэ 10-дахи һургуули хүрэтэр.

20. **ТЭЦ овснэ һунгуулиин округ** (центрынь—ПВЗ-гэй 5-дахи участогай клуб).

Хилэнь: Шэтын переездһээ шоссе харгыгаар ТЭЦ-эй проходной будка хүрэтэр, тэрэ тоодо Учебнэ үйлсэдэхи № № 1, 2, 3 гэрнүүд оролсохо, саашаа ТЭЦ-эй хашаае зубшан 38-дахи һургуули хүрэтэр, 38-дахи һургуулиһаа ПВЗ-гэй хамтын саадай болон вагон-ресторануудай баазын хашаае зубшан Читинскэ үйлсэдэ гараад, удаань переулогаар урагшаа түмэр замай лини хүрэтэр, түмэр замай линеэр Шэтын переезд хүрэтэр.

21. **Дээдэ Онгостойн һунгуулиин округ** (центрынь — Хирпиисын заводой клуб).

Хилэнь: 38-дахи һургуулиин урдахи переездһээ ПВЗ-гэй хамтын саадай болон вагон-ресторануудай баазын хашаа зубшан Читинскэ үйлсэдэ гараад, саашаа переулогаар урагшаа түмэр замай линеэр, зүүлжээ 502-дохи километр хүрөөд, урдын ипподром дээгүүр шоссейнэ харгы хүрэтэр, тэрэ тоодо урдын ипподромой бүхы байрын гэрнүүд оролсоно, шоссейнэ харгыгаар ПВЗ-гэй дэлгүүр хүрэтэр, ПВЗ-гэй дэлгүүр, 3-дахи водоколонко, Дачна үйлсэ (№ № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 гэрнүүд), Театральна үйлсэ (№ № 17, 19, 21, 23, 25, 27, 28, 30, 32, 34. 36 гэрнүүд), Комсомольско үйлсэ (№ № 33. 35, 37. 39 гэрнүүд), Октябрьска үйлсэ (№ № 33, 33«А», 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 47 «А», 49 гэрнүүд, 2-дохи землянка).

22. **Краснодонско һунгуулиин округ** (центрынь — «Рассвет» гэжэ Культурын байшан).

Хилэнь: Городой хойто захаһаа Лесной переулогаар Ангарска үйлсэ хүрэтэр, Ангарска үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Пролетарска үйлсэ хүрэтэр, Пролетарска үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Столична үйлсэ хүрэтэр, Столична үйлсөөр (тэгшэ талань) Гастеллын үйлсэ хүрэтэр, Гастеллын үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) тэрэнэй дүүрэхэ хүрэтэр, Хоринско үйлсэ (хоёр талань), Краснодонско үйлсэ (хоёр талань), Заиграевска үйлсэ (хоёр талань), тиигээд городой хойто заха хүрөөд, городой хойто захаар Лесной переулок хүрэтэр.

23. **Пролетарска һунгуулиин округ** (центрынь—1-дэхи техническэ училищи).

Хилэнь: Лесной переулогһаа городой хойто захаар Горно переулок хүрэтэр, Горно переулогаар (тэгшэ талань) Ангарска үйлсэ хүрэтэр, Ангарска үйлсөөр (тэгшэ талань) Севастопольско үйлсэ хүрэтэр, Севастопольско үйлсөөр (хоёр талань) Столична үйлсэ хүрэтэр, Столична үйлсөөр (тэгшэ талань) Одесскэ үйлсэ хүрэтэр, Одесскэ үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) городой урда заха хүрэтэр, городой урда захаар Гастеллын үйлсэ хүрэтэр, Гастеллын үйлсөөр (тэгшэ талань) Столична үйлсэ хүрэтэр, Столична үйлсөөр (№ 1/1 гэр оролсохо) Пролетарска үйлсэ хүрэтэр, Пролетарска үйлсөөр (тэгшэ талань) Ангарска үйлсэ хүрэтэр, Ангарска үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Лесной переулок хүрэтэр.

24. **Одесскэ һунгуулиин округ** (центрынь—«Родина» гэжэ кинотеатр).

Хилэнь: Городой хойто захаһаа Горно переулогаар (тэгшэ бэшэ талань). Одесскэ үйлсэ хүрэтэр, Одесскэ үйлсөөр (хоёр талань) Поселково үйлсэ хүрэтэр, саашаа Одесскэ үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) городой урда заха хүрэтэр, сааша городой урда, баруун болон хойто захануудаар Горно переулок хүрэтэр.

25. **Хирпиисын заводой һунгуулиин округ** (центрынь—23-дахи найман жэлэй һургуули).

Хилэнь: Ботаническа саадай хашаагай баруун талыень зубшан сэхэ руугаа городой хойто заха хүрэтэр, городой хойто захаар зүүлжээ (уран зохёолшодой дача оролсохо) Мичуринай нэрэмжэтэ үрэ-жэмэстэ станциин тосхоной зүүн-хойто заха хүрөөд, тэндэһээ сэхэ Матросовой нэрэмжэтэ һууринай хойто захаар, талмайн зүүн-хойто заха хүрэтэр, саашадаа зүүн тээшээ, тэрэ тоодо заводой хамһабариин ажахы оролсоно, Үдэ мүрэнэй эрье хүрэтэр, Үдэ мүрэнэй эрьеэр 502-дохи километр хүрэтэр, 502-дохи километрһээ сэхэ руугаа урдын ипподромой зүүн-хойто заха хүрөөд, саашадаа Ботаническа саадай хашаагай баруун заха хүрэтэр.

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН

26. **Заудинска һунгуулиин округ** (центрынь—29-дэхи найман жэлэй һургуули).

Хилэнь: Үдэ мүрэнэй адагһаа, тэрэнэй урда эрьеэр Бабушкинай үйлсэ хүрэтэр, Бабушкинай үйлсөөр (тэгшэ талань) Загородно переулок хүрэтэр, Загородно переулогаар (тэгшэ талань) Октябрьска промкомбинадай, горкомхозой АТХ-гай гаражай, Заудинска леснічествын барилгануудай зүүн захаар сэхэ Пироговой үйлсэ хүрэтэр, тиигээд Пироговой үйлсэһөө баруулжаа, Сэлэнгэ мүрэн хүрэтэр, Сэлэнгэ мүрэнэй зүүн эрьеэр Үдэ мүрэнэй адаг хүрэтэр, тэрэ тоодо Спасска болон Богородско аралнуудай гэр байранууд оролсохо, тиихэдэ Прямая үйлсэ, хүдэлмэришэнэй поселогой гэрнүүд оролсохогүй.

27. **Красногвардейскэ һунгуулиин округ** (центрынь—«Луч» кинотеатр).

Хилэнь: Бабушкинай үйлсэһөө Үдэ мүрэнэй урда эрьеэр модоной заводой баруун заха хүрэтэр, модоной заводой баруун захаар урагшаа, Серовой нэрэмжэтэ Мебельнэ фабрикын зүүн-урда заха хүрэтэр, саашаа баруун-урагшаа Ципиканска үйлсэ хүрэтэр, Ципиканска үйлсөөр Геологическа үйлсэ хүрэтэр, Геологическа үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Заудинска лесничество хүрэтэр, Заудинска лесничествын, горкомхозой АТХ-гай гаражай болон Октябрьска промкомбинадай барилгануудай зүүн захаар зубшан, Загородно переулок хүрэтэр, Загородно переулогаар (тэгшэ бэшэ талань) Бабушкинай үйлсэ хүрэтэр, Бабушкинай үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Үдэ мүрэн хүрэтэр, тэрэ тоодо Прямая үйлсын бүхы барилганууд оролсохо.

28. **Текстильна һунгуулиин округ** (центрынь — үйлэдбэриин һуралсалтай 35-дахи дунда һургуули).

Хилэнь: 6-дахи кварталай гэрнүүд, Текстильнэ үйлсэ—№ № 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 гэрнүүд, Геологическа үйлсэ (тэгшэ талань) №№ 20, 22 гэрнүүд, тэрэ тоодо хүдэлмэришэнэй посёлогой гэрнүүд, шэнэ Комушка һуурин, республиканска больница оролсоно.

29. **Фабрична һунгуулиин округ)** (центрынь—нарин сэмбын фабрикын конторо).

Хилэнь: Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын зүүн-урда захаһаа зүүн-урагшаа паркын зүүн-хойто заха хүрэтэр, паркын зүүн захаар Наушки ороһон түмэр замай лини хүрэтэр, Наушки ороһон түмэр замай линеэр Больнична үйлсэ хүрэтэр, Больнична үйлсөөр (тэгшэ талань) Пироговой үйлсэ хүрэтэр, Пироговой үйлсэһөө зүүн-хойшоо Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын зүүн углуу хүрэтэр.

30. **Модоной заводой һунгуулиин округ** (центрынь—модоной заводой улаан булан).

Хилэнь: модоной заводой баруун захаһаа Үдэ мүрэнэй урда эрьеэр Воровки гэжэ горхоной адаг хүрэтэр, Воровки горхоной баруун эрьеэр, түмэр замай парк хүрэтэр ошоһон түмэр замай лини хүрэтэр, тэндэһээ үбһэнэй баазын зүүн талаар зубшан сэхэ урагшаа, Наушки ороһон түмэр замай лини хүрэтэр, түмэр замай линеэр баруулжаа түмэр замай паркын зүүн заха хүрэтэр, паркын зүүн захаар хойшоо модоной заводой баруун заха хүрэтэр, модоной заводой баруун захаар Үдэ мүрэн хүрэтэр.

31. **Октябрьска һунгуулиин округ** (центрынь—мяха-һүнэй техникум).

Хилэнь: Воровки горхоной адагһаа Үдын түмэр замай хүүргэ хүрэтэр, хүүргэһээ түмэр замай линеэр зүүлжээ городой зүүн заха хүрэтэр, городой зүүн захаар урагшаа городой урда заха хүрэтэр, городой урда захаар баруун-хойшоо үбһэнэй баазын зүүн заха хүрэтэр, тэрэ тоодо Октябрьский тосхон оролсоно, үбһэнэй баазын зүүн-хойто захаһаа сэхэ Воровки горхон хүрэтэр, Воровки горхоной зүүн эрьеэр тэрэнэй адаг хүрэтэр.

32. **Мяханай комбинадай һунгуулиин округ** (центрынь — мяханай комбинадай клуб).

Хилэнь: Үдын түмэр замай хүүргэһээ түмэр замай линеэр зүүлжээ городой зүүн заха хүрэтэр, городой зүүн захаар хойшоо Үдэ мүрэн хүрэтэр, Үдэ мүрэнэй эрьеэр Үдын түмэр замай хүүргэ хүрэтэр, тэрэ тоодо Южное гэжэ һуурин, Тальцы станци оролсоно.

33. **Павловска һунгуулиин округ** (центрынь—«Байкал» кинотеатр).

Хилэнь: Сэлэнгэ мүрэнһөө зүүлжээ Пироговой үйлсэ хүрэтэр, Пироговой үйлсөөр Больнична үйлсэ хүрэтэр, Больнична үйлсөөр (тэгшэ бэшэ талань) Наушки ороһон түмэр замай лини хүрэтэр, түмэр замһаа урагшаа городой заха хүрэтэр, городой захаар баруулжаа Сэлэнгэ мүрэн хүрэтэр, тэрэ тоодо Забайкальска ангай совхозой, Силикатна һууринай, шулуунай карьерэй байранууд оролсохо.

ГУСИНООЗЕРСК ГОРОД

34. **Шахтын һунгуулиин округ** (центрынь—Гусиноозерск город, Культурын ордон).

Хилэнь: Гусиноозерск город, тэрэ тоодо Запожарна, Серовой, Калининай, Почтово, Советскэ, Школьно үйлсэнүүд, Новый гэжэ поселок, 5-дахи болон 25-дахи кварталнууд оролсоно.

35. **Первомайска һунгуулиин округ** (центрынь—Гусиноозерск город, 1-дэхи найман жэлэй һургуули).

Хилэнь: Гусиноозерск город, тэрэ тоодо Первомайский, Набережный гэжэ тосхонууд, Хаяа, Орюн гэжэ барилгын талмайнууд, Бараты гэжэ тосхон болон станци, Загастайн лесоучастогай тосхон, Загастай станци, 118, 123, 128 болон 134-дэхи километрнүүдтэхи түмэр замай будканууд оролсоно.

36. **Гусиноозерско һунгуулиин округ** (центрынь—Гусиное Озеро гэжэ хүдэлмэришэнэй тосхон).

Гусиноозерско поселково Совет.

37. **Наушкын һунгуулиин округ** (центрынь—Наушки гэжэ хүдэлмэришэнэй тосхон).

Наушкиин болон Сүхын поселково Соведүүд.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ

38. **Баргажанай һунгуулиин округ** (центрынь—Баргажан тосхон).

Баргажанай сельскэ Совет.

39. **Усть-Баргажанай һунгуулиин округ** (центрынь — Усть-Баргажан гэжэ хүдэлмэришэнэй тосхон).

Усть-Баргажан гэжэ хүдэлмэришэнэй тосхон.

40. **Байгалай һунгуулиин округ** (центрынь—Шанталык тосхон).

Адамово, Гусиха, Зорино, Макаринино, Максимиха, Монахово тосхонууд, Усть-Баргажанай поселково Соведэй мэдэлдэ байдаг Давша, Журавлиха, Кашунь, Крестово, Кулинное, Курбулик, Сосновка, Шивертуй, Шанталык поселогууд.

41. **Уланай һунгуулиин округ** (центрынь—Улан гэжэ һуурин).

Уланай болон Баянголой сомоной Соведүүд.

42. **Уринска һунгуулиин округ** (центрынь—Большое Уро тосхон).

Уро-Читканска болон Сувинска сельскэ Соведүүд.

43. **Хурамхаанай һунгуулиин округ** (центрынь—Хурамхаан тосхон).

Барханай болон Хурамхаанай сомоной Соведүүд.

44. **Дэрээнэй һунгуулиин округ** (центрынь—Алла һуурин). Дэрээнэй, Гааргын, Хара модоной сомоной Соведүүд.

БАУНТЫН АЙМАГ

45. **Багдаринай һунгуулиин округ** (центрынь—Багдарин тосхон).

Амалатска, Арекитканска, Багдаринска, Усойско, Усть-Джилиндинскэ сельскэ Соведүүд.

46. **Ципиканска һунгуулиин округ** (центрынь—Ципикан поселок).

Витимканска, Кедровско, Муйска, Усакитска, Ципиканска сельскэ Соведүүд.

ЗЭДЫН АЙМАГ

47. **Зэдын һунгуулиин округ** (центрынь—Петропавловка тосхон).

Зэдын сельскэ Совет.

48. **Белоозерско һунгуулиин округ** (центрынь—Белоозерск тосхон).

Белоозерско, Боргойн болон Үшөөтэйн сельскэ, сомоной Соведүүд.

49. **Дэрэстэйн һунгуулиин округ** (центрынь—Дэрэстэй һуурин).

Дэрэстэйн сомоной Совет.

50. **Доодо-Ториин һунгуулиин округ** (центрынь—Доодо Тори тосхон).

Дээдэ-Ториин болон Доодо-Ториин сельскэ, сомоной Соведүүд.

51. **Бургалтайн һунгуулиин округ** (центрынь—Доодо Бургалтай һуурин).

Бургалтайн, Каландарашвильска болон Желтуринска сельскэ, сомоной Соведүүд.

52. **Үлэгшэнэй һунгуулиин округ** (центрынь—Үлэгшэн һуурин).

Үлэгшэнэй, Михайловска, Алцагай, Наринай сельскэ, сомоной Соведүүд.

53. **Санагын һунгуулиин округ** (центрынь—Санага һуурин).

Санагын, Енгорбойн, Мэлэ-Бортын, Утаата-Далхайн, Сагаан Мориной сомоной Соведүүд.

54. **Цахирай һунгуулиин округ** (центрынь—Цахир тосхон).

Дүтэлүүрэй, Цахирай, Хамниин сельскэ, сомоной Соведүүд.

55. **Захааминай центральна һунгуулиин округ** (центрынь—Закаменск город, Пионернүүдэй байшан).

Хилэнь: Закаменск город, тэрэ тоодо 1, 2 болон 3-дахи Совхозно, Байкальска, Декабристнуудай, Мостовой, Пригороднэ, Гаражна, Больнична, 1-дэхи болон 2-дохи Садово, Рабочо, Джидинскэ, Конституциин, Центральна АТК-4-һөө Культурын байшан хүрэтэр, Клубна, 1 болон 2-дохи Нагорно, Кировэй, Титовой, Октябрьска үйлсэнүүд, Наран болон Совхозный гэжэ поселогууд оролсоно.

56. **Захааминай заводской һунгуулиин округ** (центрынь—Закаменск город, Культурын байшан).

Хилэнь: Закаменск город, тэрэ тоодо Гагаринай, Центральна Культурын байшанһаа ФЗО-гой һургуули хүрэтэр, Крупскаягай 1-дэхи, 2-дохи үйлсэнүүд, 1-дэхи, 2-дохи болон 3-дахи Заречнэ, 1, 2, 3, 4, 5 болон 6-дахи Спортивна, Чапаевай, 2-дохи болон 3-дахи Холтосонско, Набережна, Строительна, Суворовой, 1, 3 болон 4-дэхи Профсоюзна, Верхне Заводской, Горняцка, Хасурска, Подкирпичнэ 1-дэхи, 2-дохи Фабрична, Щетининэй үйлсэнүүд. Новый поселок оролсоно.

57. **Баянголой һунгуулиин округ** (центрынь—Баянгол гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок).

Баянголой поселково Совет.

58. **Холтосоной һунгуулиин округ** (центрынь—Холтосон гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок).

Холтосоной болон Инкурска поселково Соведүүд.

КАБАНСКЫН АЙМАГ

59. **Кабанскын һунгуулиин округ** (центрынь—Кабанск тосхон).

Кабанска сельск

60. **Твороговско**

(центрынь—Шиг

Твороговско се

61. **Посольско**

(центрынь — Боль

хон).

Посольско болон

скэ Соведүүд.

62. **Оймурой** һ

(центрынь—Оймур

Оймурой болон

Соведүүд.

63. **Байгал-Ху**

округ (центрынь—

Хударын сельск

64. **Шэргинскэ**

(центрынь — Шерг

Шергинскэ сель

65. **Турунтайн** һ

(центрынь—Турун

Турунтайн болон

скэ Соведүүд.

66. **Тресковско**

(центрынь—Треск

Брянска сельск

ХЯАГТЫН

67. **Хяагтын** һ

(центрынь — Хяаг

Хяагта городой

лон Грязнуха гэж

талын хуби.

68. **Ленинскэ** һ

(центрынь — Хяаг

Хяагта городой

болон Грязнуха г

талын хуби, Хяагт

саада талын хуби

69. **Усть-Хяагты**

руг (центрынь —

хон).

Усть-Хяагтын,

Нугын сельскэ, со

70. **Ново-Селен**

округ (центрынь

тосхон).

Ново-Селенгинск

Ноёхоной сельскэ,

71. **Худэриин** һ

(центрынь—Худэр

Худэриин, Шара

скэ, сомоной Сов

72. **Тамирай** һ

(центрынь — Там

Тамирай, Ехэ

Соведүүд.

73. **Сэлэн-Дүүм**

руг (центрынь—

дэлмэришэнэй пос

Сэлэн-Дүүмын

гэй сомоной Совед

74. **Тохойн** һ

(центрынь—Тохой

Загастайн, Жар

тэйн сомоной Со

МУХАР-ШЭБ

75. **Мухар-Шэб**

округ (центрынь-

хон).

Мухар-Шэбэрэй

76. **Хонхолын**

(центрынь—Хонхо

Хонхолын сель

77. **Шаралдайн**

руг (центрынь—

Шаралдайн, С

моной Соведүүд.

78. **Түгэнын**

(центрынь—Түгэн

Түгэнын. Сутай

Соведүүд.

79. **Бэшүүрэй**

(центрынь—Бэшү

Хилэнь: Бэшүү

до Калининай,

Колхозно, Ленинэ

вомайска, Октяб

Тельманэй үйлсэ

болон саахарай

80. **Партизанск**

руг (центрынь—

Хилэнь: Бэшү

тоодо Коммунист

Свердловой, Афан

Масловай, Балеев

цель, Бухтуй,

үйлсэнүүд, «Се

нэгэдэлэй масте

ветлечебницын

81. **Охин-Булаг**

руг (центрынь—

Охин-Булагай,

Мангиртын сельс

82. **Заганай**

(центрынь—Шэбэ

Заганай сомоно

83. **Бага-Кун**

округ (центрынь-

хон).

Бага-Куналейн,

скэ Соведүүд.

84. **Ара-Хэрээ**

округ (центрын

һуурин).

Ара-Хэрээтын

сомоной Соведүүд

ХОЙТО-БАЙГ

85. **Хойто-Байг**

округ (центрын

гэжэ хүдэлмэриш

Хойто-Байгалай

ТҮНХЭН

86. **Хэрэнэй**

(центрынь—Хэрэ

Хэрэнэй, Тура

дүүд.

87. **Тоорын** һ

(центрынь — То

Тоорын сомоно

88. **Толтойн**

(центрынь—Хуур

һуурин).

Толтойн сомон

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

...63 оной январиин 16.

...ряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...уряадай АССР-эй Верховно Соведтэ ...унгаха һунгуулиин округууд тухай

...һунгуулиин округ ...тосхон).
...сельскэ, со-...
...һунгуулиин округ (це-...тосхон).
... Голой, Сойотско ...
...ХҮДӨӨГЭЙ АЙМАГ
...һунгуулиин округ ... Хүрбэ тосхон).
...сельскэ, сомо-...
...һунгуулиин ок-...—Ташалан тосхон).
...сельскэ Совет.
...һунгуулиин округ ... Бэрээн тосхон).
... Хуушан-Бэрээнэй ...
...һунгуулиин округ ...тосхон).
...ной Совет.
...һунгуулиин округ ...тосхон).
...льскэ Совет.
...һунгуулиин округ ... һуурин).
... Доодо Бүхэнэй ... Соведүүд.
...һунгуулиин округ ...тосхон).
...Саянтын сельскэ Со-...
...һунгуулиин ...—Ехэ-Куналей тос-...
... Хүйтэнэй сельскэ ...
...һунгуулиин округ ... Жэрэм тосхон).

Жэрэмэй, Доодо-Жэрэмэй сельскэ Соведүүд.

ХОРИИН АЙМАГ

100. **Витимэй һунгуулиин округ** (центрынь—Романовка тосхон).

Хэндын, Витимэй, Исэнгын сельскэ, сомоной Соведүүд.

101. **Нарһатын һунгуулиин округ** (центрынь—Нарһата тосхон).

Нарһатын сельскэ, Гүндын поселково Соведүүд.

102. **Эгэтын һунгуулиин округ** (центрынь—Можайка тосхон).

Эгэтын, Үльдэргын, Комсомольско сельскэ, сомоной Соведүүд.

103. **Хориин һунгуулиин округ** (центрынь—Хоринск тосхон).

Хориин сельскэ Совет.

104. **Ашангын һунгуулиин округ** (центрынь—Онинборск тосхон).

Ашангын, Красно-партизанска сельскэ, сомоной Соведүүд.

105. **Удын һунгуулиин округ** (центрынь—Удинск тосхон).

Удын, Хандагатайн, Дээдэ Тальцын сельскэ, сомоной Соведүүд.

106. **Дээдэ Хүрбын һунгуулиин округ** (центрынь—Тээгдэ һуурин).

Дээдэ Хүрбын сомоной Совет.

107. **Хэжэнгын һунгуулиин округ** (центрынь—Хэжэнгэ тосхон).

Хэжэнгын, Дээдэ-Хэжэнгын сельскэ, сомоной Соведүүд.

108. **Дунда-Худанай һунгуулиин округ** (центрынь—Үлзытэ гэжэ һуурин).

Дунда-Худанай, Сулхариин сельскэ, сомоной Соведүүд.

109. **Дээдэ-Худанай һунгуулиин округ** (центрынь—Чисаана һуурин).

Дээдэ-Худанай, Чисаанын сельскэ, сомоной Соведүүд.

ЗАГАРАЙН ПРОМЫШЛЕННА РАЙОН

110. **Загарайн һунгуулиин округ** (центрынь—Загарай тосхон).

Загарайн, Заводской сельскэ Соведүүд.

111. **Онохойн һунгуулиин округ** (центрынь—Онохой гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок).

Онохойн поселково Совет.

112. **Элхиин һунгуулиин округ** (центрынь—Элхи тосхон).

Элхиин сельскэ Совет.

113. **Доодо Элхиин һунгуулиин округ** (центрынь — Ново-Ильинскэ гэжэ поселок).

Доодо Элхиин сомоной Совет.

114. **Горхоной һунгуулиин округ** (центрынь—Горхон гэжэ поселок).

Горхоной сельскэ Совет.

ПРИБАЙКАЛЬСКА ПРОМЫШЛЕННА РАЙОН

115. **Горячинскын һунгуулиин округ** (центрынь—Турка поселок).

Горячинска сельскэ Совет.

116. **Ильинскэ һунгуулиин округ** (центрынь—Ильинка тосхон).

Ильинскэ сельскэ Совет.

117. **Таловска һунгуулиин округ** (центрынь—Югово тосхон).

Таловска сельскэ Совет.

118. **Каменска центральна һунгуулиин округ** (центрынь—Каменск гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок, 4-дэхи профтехучилищи).

Хилэнь: Каменск гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок, тэрэ тоодо Набережна, Трудовой, Рабочо, Строительна, Октябрьска, Школьно, Заводской үйлсэнүүд, 16 болон 18-дахи кварталнууд, Горный гэжэ поселок, Еловско карьер, 5531-дэхи километрһээ 5541-дэхи километр хүрэтэрхи түмэр замай будканууд.

119. **Каменска заводской һунгуулиин округ** (центрынь—Каменск гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок, цементын заводой клуб).

Хилэнь: Каменск гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок, тэрэ тоодо Красноармейскэ, Лазогой, Некрасовай, Пушкинай, Пионерскэ, Луговой, Дачна, Подгорно, Прибайкальска (тэгшэ бэшэ талань) үйлсэнүүд, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 15 болон 17-дохи кварталнууд оролсоно.

120. **Сэлэнгын һунгуулиин округ** (центрынь—Селенгинск гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок).

Селенгинскэ поселково Совет.

121. **Бабушкинай һунгуулиин округ** (центрынь—Бабушкин город).

Бабушкин город.

122. **Выдринсиэ һунгуулиин округ** (центрынь—Выдрино гэжэ хүдэлмэришэнэй поселок).

Выдринскэ, Танхойн, поселково Соведүүд.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1963 оной январиин 14.

ЛЕНИНГРАДАЙ ОБЛАСТЬ. **КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумдэ хабаадалсаһан Гатчинска районой КПСС-эй XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Зоя Сунина область дотороо эгээ түрүүшээр «ёлочко» гэжэ һү һаалгын түхеэрэлгые шудалаад, гансаараа 153 үнеэдые һаадаг болоо. Энэ шэнэ арга методые үнэн зүрхэнһөө дэмжэдэг боложе З. Сунина жэл соогоо 450 тоннонһоо дээшэ һү һааган. Түрүү һаалишанай ажалладаг колхозой Шпаньковско ферма түрүү дүй дүршэлэй ёһото һургуули болонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ. (зүүн талаһаа баруулжаа): З. Сунина һаалишад Н. Бахвалова О. Василевская хоёртой хөөрэлдэжэ байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

Хүмүүжүүлгын хэрэг эрид һайжаруулха

Улаан-Үдын политическэ гэгээрэлэй байшангай ехэ зал соо городой Советскэ районой багшанарай конференци һаяхан үнгэргэгдөө.

«КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд ба Советскэ районой һургуулинуудай зорилгонууд» гэһэн элидхэл Улаан-Үдын Советскэ райкомой секретарь нүхэр Т. С. Балтуев хээ.

Элидхэлшэ үнгэрөөшэ жэлэй дүнгүүд тухай хэлэхэ зуураа, арадай гэгээрэлэй ажал хүдэлмэриие эрид һайжаруулха зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Манай городой Советскэ райондо бүгэдэ ниитын уялгата һуралсал үшөө һайнаар бэелүүлэгдэнэгүй гэжэ нүхэр Балтуев тэмдэглээ. Район дотор һургуулиһаа гадуур 44 үхибүүд үлэнхэй. Тэдэнэй зарим хубинь мүнөөшье хүрэтэр һуранагүй. Жэшээлбэл, 2-дохи һургуулиһаа гаргуулагдаһан шаби Однопалов, Игумнова, (Гүрэльбэ) болон Алексеев (Улаан-Үдэ) гэгшэд үшөө хаанашье һураагүй зандаа.

Районой һургуулинуудтахи буфедүүд бирагүй хүдэлнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Городой 33-дахи болон 44-дэхи һургуулинуудай директорнүүд энэ талаар халирхайдана.

Городой һургуулинууд 87,6 процентээр түрүүшынгээ хахад жэлэй һуралсал дүүргээ. 10 мянган 231 һурагшадһаа 1456-ниинь муу һурана.

Гэбэшье районой 26-дахи, 3-дахи, 13-дахи, 47-дохи дунда болон Ключевская эхин шатын һургуулинуудай һурагшад бултаараан хангалтатай һайнаар һуража байна.

Улаан-Үдын 26-дахи дунда һургуулиинхид (директорынь И. Чернов) Ростовско болон Липецкэ областьнуудай түрүү багшанарай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэнэ. Тус һургуулида 658 һурагшадһаа 200-ниинь ганса 4—5 сэгнэлтэтэйгээр һурана.

«26-дахи һургуули анхандаа муу һургуулинуудай тоодо оролсогшо һэн,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.— Нүхэр Черновые һаяхан райкомой бюродо шагнаа һэмди. Тэрэмнай бюроһоо хойшо ажал хүдэлмэреэ һайжаруулжа шадаа».

Городой Советскэ районой 750 багшанарһаа 70-ниинь шалгарма һайнаар хүдэлнэ.

Гаврилова, Донской (1-дэхи һургуули), Булнаева (2-дохи һургуули), Окунева (8-дахи һургуули), Галкина, Самопаленко болон Черепанова (16-дахи һургуули) гэгшэдтэ заалгадаг үхибүүд муу сэгнэлтэгүйгөөр гараа. Эдэ ёһотойл замаймнай залууршад ха юм даа.

Гэхэтэй хамта, зарим һургуулинуудта һуралсал болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хайша хэрэгээр табигданхай. Ивалгын дунда, Сотниковско, Каленовско, Улаан-Үдын 8-дахи һургуулинуудта муу һурадаг үхибүүдэй тоо үсөөрхын орондо, харин олошорно.

Тодорхойлходо, Ивалгын дунда һургуулиин аяар 88 һурагшадынь ород хэлээр муу гэһэн сэгнэлтэнүүдтэй.

Советскэ районой бүхы дунда һургуулинууд 11 жэлэй үйлэдбэриин һуралсалтай болонхой. Городой 950 һурагшад мүнөө үйлэдбэриин 34 янзын мэргэжэл шудалжа байна.

«Электромашина» заводой түшэг бааза дээрэ 2-дохи интернат-һургуулиин үхибүүд хүдэлмэришэн, инженернүүдэй заабари доро үйлэдбэриин шэнэ мэргэжэлдэ һуража байнхай.

Гэхэ зуура, зарим ажахын, үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэд харьяата һургуулинуудтаа ямаршье туһа хүргэнэгүй. Жэшээлбэл, судно-бүтээлгын заводой хүтэлбэрилэгшэд һурагшадай эрилтые хүсэд хангана-гүй. Ивалгын туршалгын станциинхид хэтэрхэдээ: «таанад манда хэрэггүй зон гээшэт, ябагты саашаа»,— гэжэ һурагшадые намнаха тооной аашалдаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ городой зарим үхибүүд муу нүлөөндэ орожо, хулигантаха ябадал гаргана.

Улаан-Үдын 1-дэхи дунда һургуулиин (директорынь Скосырский) үхибүүд илангаяа муу журамтай.

Удаань элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ олон багшанар хабаадалсаа. Багшанар Мункуева (28-дахи һургуули), Халбаев (Ивалгын дунда һургуули), Таупкина (16-дахи һургуули), үхибүүдэй библиотекын директор Жилкина, Советскэ райОНО-е даагша Ажеев гэгшэд тус тустаа һонирхолтой асуудалнуудые табяа.

Хабаровск городто үнгэрэгшэ багшанарай конференцидэ хабаадаһан нүхэд Гершевич, (Улаан-Үдын 2-дохи һургуулиин директор), Осинский (27-дохи һургуули) гэгшэд Ростовско болон Липецкэ областиин багшанарай дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, суглаpагшадые һонирхуулаа.

Зүбшэгдэһэн асуудалаараа тус конференци тодорхой тогтоол баталан абаа. Тиихэдэ ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа улам бэхижүүлхэ, бүгэдэ ниитын уялгата һуралсал бэелүүлхэ ба ниитын хүмүүжэлгэ тушаа гол анхаралаа хандуулха шухала байһан тухай онсо тодорхойлбо.

В. Петонов.

Эрдэм, техникын һонин

Эмдэ ородог үндэһэн

...е соогуур ходо-...лугшан гүйжэ ...мо хүнэй бэедэ ...гээр абабал, та-...рэтэр шуһан бай-... сагаан бодо-...һан гээшэмнай ... асархаһаа гад-... наһые аршалан ...юм!

...э манай Совет ...бүхы горо-...һанай нюусые ...институдууд бай-...

... рак үбшэнһөө ...лдаг биохими-...иммунологическа ...дые Ташкент-...гиин институдта ...энэ. Эндэ хэгдэ-...уд шуһанай рак ...галхада саашадэхэ юм.

...рдэмтэн Муха-...ров арад зоной ...м домуудые һо-...перс гэжэ урга-... бидэ эдээ хоол-...инэбди. Тиихэ-...малай үндэһэ-... ородог юм гэжэ ... обёорногүйбди. ...охон үбшэнүү-... шуһа гарал-...до тэрэ үндэһэ ...олохо байба.

Заримдаа имагтал шуһанай сагаан бодосуудые (лейкоцит) тариха шухала болодог. Хүнэй бэедэ микробой ороходо тэдэ сагаан бодосууд туһа хүргэдэг. Лейкоцидгүй һаа, хүнэй бэе микробтой тэмсэжэ шадахаяа болишодог.

Нэгэ үбшэн хүниие гематологиин тэрэ институдта асархада, шуһан соохи лейкоцидынь нормоһоо дүрбэ дахин шахуу бага байба.

Теэд тэрэ хүндэ лейкоцидай зүйлые бага багаар тарихада, шуһанайнь сагаан бодосууд оройдоол хоёр недели болоод байхада, хоёр дахин шахуу ехэ болоо һэн.

ШУҺАНАЙ ОРОНДО ОНДОО ЗҮЙЛНҮҮД ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

Илангаяа нарай үхибүүд олохон ушарта токсическа диспепси гэжэ үбшөөр үбдэжэ зободог. Эхэ эсэгэнэрые айлгадаг энэ үбшэнтэниие эрдэм, наука удаан саг соо аргалжа ядадаг бэлэй. Энэ үбшэнэй хүрэхэдэ шуһа тарижа болохогүй юм. Тиин һаяхан тус институдаархин шуһанай орондо хэрэглэгдэдэг поливинилпиралидон гэжэ шухала зүйлнүүдые шэнжэн олобо.

...Зургаатай Ира басаган иимэ үбшөөр үбшэлжэ, удаан саг соо мэдээ оронгүй хэбтээ. Эдихэ, ууха юумэ амандаашье хэнгүй үхэхэеэ байхадань, врачнууд поливинилпиралидон тариха гэжэ шиидэбэ. Энэ эм хэрэглэмсээр Ирын бэе дары һайжаржа, хэдыхэн үдэр болоод хүхюутэй баяртай гэртээ бусаба. Иигэжэ шуһанай орондо хэрэглэгдэдэг оронсог зүйл ёһотой шуһанһаа холо дээрэ байба.

Зарим үбшэнүүдэй хүрэхэдэ шуһанай оронсог—полиглюкин гэжэ зүйлнүүдые хэрэглэхэдэ һайн байһаниинь мэдэгдэбэ. Иимэ зүйлые доктор Абдукадыр Тураев зуун үхибүүдтэ таряад, бүхы ушарта ехэ һайн үрэ дүн туйлаба. Иигэжэ зарим янзын токсическа диспепсеэр багашуулай үбшэлхэдэ, Дунда Азида анха түрүүшынхеэ полиглюкин хэрэглэгдэдэг болобо. Энэ оронсог зүйл шуһанай дарасын доошоо бууходань эрид дээшэлүүлжэ, хуушан түхэлдэнь түргөөр оруулна.

Шуһанай оронсог зүйлнүүдэй лаборатори тус институдта һаяхан байгуулагданхай. Тэрэ лабораторидо мүнөө шуһанай орондо хэрэглэгдэдэг элдэб зүйлнүүдые шэнжэн туршажа үзэнэ. Лабораториин хүдэлмэрилэгшэд Дунда Азиин республикануудта хэрэглэхын тула аминокровин гэжэ шуһанай оронсог зүйл шэнжэн олобо. Тэрэ зүйл халаа шуһан соохи белогой дутагдалые хүсэлдүүлхэдэ айхабтар шухала юм.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН АТОМ

Шуһанай улаан бодосуудай ехэдэһэнһээ уламжалан бии болодог эритреми үбшэнтэниие аргалхын тулада дурсагдаһан институдай радиологическа лаборатори дотор радиоактивна фосфор хэрэглэгдэнэ. Нэгэ К. гэжэ хүнэй шуһан соохи улаан бодосуудынь нормоһоо хоёр дахин ехэ 180 процент болошоод байгаа. Тэрээниие радиоактивна фосфороор эмшэлжэ, дахин хуушан түхэлдэнь оруулба. Хэдыхэн жэлэй саада тээ энэ хүн амиды үлэжэ шадаха байгаа аал?!

...Ташкент хото, Шота Руставели, 138 гэһэн адресые олон зуун хүн баяр баясхалантайгаар һанажа ябадаг. Юундэб гэхэдэ, тэдэ хүнүүд тус институдта бэеэ аргалуулжа, һайжараа ха юм.

Анна Мирлис,
АПН-эй корреспондент.

Уншагшаднай олошорно

Закаменск хотын библиотекын ном уншагшадай тоо үдэр бүри олошорно. Байгша ондо ганса абонементээр 1915 уншагшадтай байгаа һэмди. Тэдэнэрнай хэд бэ гээ һаа, үйлэдбэриин хүдэлмэришэд, инженернүүд болон гэрэй эзэн эхэнэрнүүд бэлэй.

Олонхи уншагшаднай библиотекэдээ ходо ерэжэ, шэнэ номуудаар һонирхожо байдаг юм.

Жэшээлхэдэ, УКС-ын участогай мастер Хилханов Лев Хуриганович ном һудараар һонирходог, өөрынгөө ажал тухай шэнэ литература ото уншадаг.

Инкассатор Балданов Виктор Дымбрылович, электрослесарь Аюшеев Михаил Цыренович, радиотехник Талханов Петр Очирович болон гэрэй эзэн Барцова Евгения Очировна гэгшэд эдэбхитэй уншагшаднай гээшэ.

Библиотекэмнай номуудые наймаалдаг болонхой. Үнгэрөөшэ жэлдэ 70 гаран түхэригэй ном худалдагдаа.

З. Бутина,
городой библиотекые даагша.

АССР-тэ арадай ... дүрбэн университетын үүсхэлээр ... Ивалгын туршалгын ажахын дэргэ... университедэй агротехническэ бо...ска факультедүүд... гаран таряашад, ... малшад тоо ... хүдэлмэрилэгшэд ... һуража байн... хүдөө ажахын ... профессорнүүд бо...д, республикын ... түрүүшүүл тэндэ ... уншадаг, заабари... Зураг дээрэ: уни... ...тор ветеринарна ... К. А. Васи... ...ческэ факультед... ...хэшээл үнгэргэ...

...фотохронико.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

«Һогтуугаар транспорт жолоодоһоной түлөө автомототранспортын болон городой электротранспорт жолоодогшодой харюусалга тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй 1961 оной октябриин 5-да гараһан Указай республика дотор ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудал Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ һаяхан харагдаба. «Һогтуугаар транспорт жолоодоһоной түлөө автомототранспортын болон городой электротранспортые жолоодогшодой харюусалга тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1961 оной октябриин 5-най Указ дүүргэхэ талаар аймагуудай болон городской ажалшадай депутадуудай гүйсэдкомууд зарим тэды ажал ябуулаа гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэбэ. Автомобильна олохон ажахынуудта жолоошодой хамтын суглаанууд, олонхи аймагуудта автотранспортын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд үнгэргэгдэжэ, Указай гол заабаринууд тэндэ зүбшэн хэлсэгдээ; ниитын автоинспекторнүүд дахинаа бүридхэн харагдаа. Улаан-Үдэ городой автомобильна ажахын томонууд бааза дээрэ машинаар ябалгада аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ олониитые улам үргэнөөр хабаадуулха зорилготойгоор автотранспортын хүдэлмэрилэгшэдһөө тусхай дружинанууд байгуулагдаба. Республикын авто-ажахынуудта Ниитын гурим сахин хамгаалха министерствын госавтоинспекци тусхай брошюрануудые хэблэжэ эльгээбэ. Указай гол эрилтэнүүдтэ болон заабаринуудта тэдээн соонь тайлбаринууд үгтэнхэй. Тусхай хэмжээ ябуулганuудые бэелүүлһэнэй эсэстэ 1961 оной жэшээгээр 1962 оной арба һарын турша дотор аюулта ушаралнууд зарим тэды үсөөрөө.

Гэбэшье автотранспортын ябадалда аюулгүйе сахиха дүримүүдые эбдэхэ ябадалтай тэмсэхэ талаар горитой дутагдалнууд бии байһаар. Республикын харгы замууд дээрэ үшөөл аюулта ушаралнууд үзэгдэнэ. Энэнь арадай ажахыда ехэхэн гарза хохидол тохёолдуулна. Имагтал харгыда ябалгын дүримүүдые бүдүүлигээр эбдэһэнһээ, жолоошодой ажалай жаяг заршамай муу байһанһаа шалтагаалжа, автотранспорт дээрэ аюул болоно. Һогтуугаар автомобиль жолоодохо ябадал мүнөө хүрэтэр автотранспорт дээрэ усадхагдаагүй байһаар. Олохон автоажахынуудай, колхозуудай, совхозуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд харгын аюулые зайсуулха тушаа анхаралаа гүйсэд хандуулнагүй, жолоошодтой хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муугаар ябуулна, харгыда ябахадань тэдэнэй хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хинан шалгана, транспортна журамые эбдэгшэдтэ хэмжээн ёһоор абтанагүй. Автомашинануудай техническэ талые шалгаха, хараха хэрэгтэ олониитые хабаадуулха үүргэтэй ниитын хиналтын комиссинууд олонхи автоажахынуудта байгуулагдаһан. Теэд тэдэнэр автотранспортын хүдэлмэрилэгшэдэй, илангаяа жолоошодой ажалай журам бэхижүүлгэдэ һулаар нүлөөлнэ.

Зарим ушарта автоажахынуудай, колхозуудай болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд архинша, залхуу хойрогуудые дура зоргон соонь табина, транспорт жолоодолгоһоонь саг болзор соонь болюулнагүй, харгы замда тохёолдоһон аюулта ушаралнуудые нюуха, далдалха ябадал гаргана.

Транспорт дээрэ журам эбдэһэн баримтануудые элирүүлхэ, харгы зам дээрэ аюулгүйн дүримүүдые ойлгуулха талаар олониитэ һулаар хабаадуулагдана.

Тэрэшэлэн харгы замуудай муу дээрэһээ, харгы дээрэ сигнальна тэмдэгүүдэй буруугаар табигдаһан дээрэһээ аюулта ушаралнууд тохёолдоно.

Авари олоор гаргадаг, мүн тэрэниие зайсуулха тушаа хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэдэг автоажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд тушаа министерствэнүүд болон ведомствэнүүд зохихо эрилтэ табинагүй.

«Һогтуугаар транспорт жолоодоһоной түлөө автомототранспортын болон городой электротранспортые жолоодогшодой харюусалга тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1961 оной октябриин 5-най Указые зүбөөр дүүргэлтэ болгохыень Республикын Ниитын гурим сахин хамгаалха министерствэтэй нэгэн хамта аймагай, районой, городской ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгаба, тэрэниие бодотоор бэелүүлхын түлөө:

Указай удха шанар тухай жолоошодой дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, тэрэнэй эрилтэнүүдые нарин нягтаар дүүргэлтын хойноһоо хиналта шангадхаха, тус хүдэлмэридэ Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудые, депутадуудые болон хүн зоной ниитын организацинуудые хабаадуулха;

Һогтуугаар транспорт жолоодоһоной түлөө хуряагдаһан үнэмшэлгэнүүдые болзорһоонь урид бусааха ябадалые эрид шууд хорихо;

Автомототранспортаар ябалгын аюулгүйн дүримүүдые хазагайруулһан нюурнууд тушаа материалнуудые административна комиссинуудай саг болзор соонь хаража үзэхэ ябадал хангаха; Указай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудалнуудые гүйсэдхэхэ комитедүүдэй заседанинууд дээрэ хараха;

Автомобильна харгы дээрэ тохёолдоһон аюулнууд тушаа материалнуудые бүридхэлгэ, согсолгые милициин таһагуудта (отделенинүүдтэ) гуримшуулха;

Автотранспортдахи журамые бэхижүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууудые һанамжалан зохёохыень, авари болон бусад аюулта ушаралнуудые һэргылэн зайсуулха талаар шиидхэхы хэмжээ абахыень өөһэдтөө автотранспорттай министерствэнүүдэй, предприятинуудай, эмхи зургаанууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые Верховно Соведэй Президиум уялгаба. Бүхы авто-ажахынуудта жолоошодой хамтын суглаануудые үнгэргэжэ, дурсагдаһан тогтоолые тэндэ зүбшэн хэлсэхэ; жаяг заршам бэхижүүлхэ ба аваринуудтай тэмсэл шангадхаха талаар шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха. Жолоошодой дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үнгэргэхын тула аюулгүйн булангуудые түхеэрхэ, автомобильнуудай техническэ талаараа ямар байһаниие шалгаха ниитын хиналтын комиссинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха. Жолоошодые шэлэн абалгые һайжаруулха, тиихэдээ нэн түрүүн автомобиль жолоодохо талаар ямар эрдэм мэдэсэтэй байһыень журам эбдэгшэ шофернуудые нэн түрүүн хододоо шалгажа байха. Автомобилиин техническэ талааараа ямар байһаниие саг үргэлжэ хинан шалгаха ябадал хангаха. Аваригүй хүдэлмэриин түлөө, коммунис ажалай ударнигуудай нэрэ зэргын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

Һогтуугаар хүдэлһэнэй түлөө медицинын эмхи зургаануудта ороһон жолоошодой хэды зэргэ һогтуу байһыень һаатуулангүй саг болзор соонь үзэжэ тодорхойлхыень Буряадай АССР-эй элүүрые сахиха министерствэдэ дурадхагдаба.

Ябаган уладай аюулгүйе, мүн транспортын аваригүйгөөр хүдэлхэ ябадал хангаха талаар хэмжээ ябуулгануудые хараалан бэелүүлхыень, тэрэшэлэн харгы зам дээрэ аюулта ушаралнуудые зайсуулхын тула таатай зохид эрхэ байдал олгохо талаар шухала хэмжээнүүдые саг болзор соонь абахыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Автомобильна харгынуудые барилгын болон заһабарилгын управлениие, Иркутск—Улаан-Үдэ хоёрой хоорондохи харгы замуудай управлениие Президиум уялгаба. Милициин органуудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта шангадхахыень, авто-ажахынуудай олониитые үргэнөөр элсүүлжэ, харгы замай аюулгүйн дүримүүдые ойлгуулха хүдэлмэри һайжаруулхыень Республикын Ниитын гурим сахин хамгаалха министерствэдэ дурадхагдаба.

Хүсэлынь хангагдаба

Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд республикынгаа колхоз, совхозуудай хонидой түл абалгада хабаадалсаха ехэхэн хүсэл эрмэлзэлгэтэй.

Хонидой хурьгалалгын халуун хаһа соо хүдэлхэ зорилготойгоор энэ заводой олохон хүдэлмэришэд Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз ошобо. Тэдэнэй дунда шулуушан Александр Кауров, электро-гагнууршан Иннокентий Ткачев, мүн элдэб ажалда ябагшад Борис Наумов, Бадма Алсаев, Геннадий Турбаев болон бусад бии. Эдэнэр—үйлэдбэриин түрүүшүүл.

Түл абалгын энэ харюусалгата хүдэлмэридэ ошоходоо тэдэнэр нэгэшье түл гарзалуулхагүйбди гэһэн найдуулга заводойнгоо хүдэлмэришэдтэ үгөө.

Д. Балданов.

Арба мянган актёрнуудтай театр

Кремлиин театрай сценэ дээрэ жэлэй турша соо арба мянганhаа үсөөн бэшэ артистнууд бэе бэеэ hэлгэн зүжэг наада табижа байдаг. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, дуушад болон хатаршад, хүгжэмшэд болон драматическа актёрнууд, мэргэжэлээрээ болон hайн дурааараа наадагшад, буурал толгойтой мастернууд ба ургажа ябаhан залуушуул байха юм.

Кремлиин театр—тусхай театр гээшэ. Тэрэнэй зорилгонь хадаа совет олон национальна искусствын эрхим амжалтануудтай, оронойнгоо театральна болон хүгжэмэй ажабайдалай онсо үзэгдэлнүүдтэй харагшадые танилсуулха гэhэн байна. Режиссёрнуудай, актёрнуудай, уран зурагшадай шэнэ хүдэлмэридэ бидэнэр анхаралаа табидагбди. Шэнээр, зоримгойгоор мүнөөнэй байдал харуулhан зүжэгүүдээр hонирходогбди. Бэлигтэ режиссёрой, хүгжэмшын, дуушанай бэрхэ наадалгын ашаар дахинаа hайнаар, шэнээр харуулагдаhан классигуудайшье зохёолнуудаар hонирходогбди.

Совет искусство хадаа олон национальна ба олон янзын байна. Олон жэл соо Москвада элдэб республикануудай национальна искусствын декаданууд болодог байгаа. Тэрэ үедэ театрнууд, окрестрнүүд, хатарай болон дуунай коллективүүд ерэдэг hэн. Тиигэжэ манай республикануудай уран hайханай культурын ургалтые харуулдаг байhан юм гээшэ. Мүнөө, бүхы аха дүү арадуудай культурын тон ехээр хүгжэhэн үедэ тиимэ hайн үдэрнүүдээр хэнииешье гайхуулхагүйш.

Тиибэшье искусствада, өөрын, шэнэ зам бэдэржэ байhан театр Москва ошохо, өөрынгөө ороной урда, арадайнгаа урда творческо тоосоо хэхэ эрхэтэй. Кремлиин театрай сценэ дээрэ наада харуулха гээшэ ехэ шалгалта ба тон хүндэтэ хэрэг мүн.

1962 оной ноябрь соо үнинэй Москвада ерээгүй Мухтар Ауэзовэй нэрэмжэтэ Казахска драмын академическэ театр манайда айлшалжа ерээ hэн. Тус театр Мухтар Ауэзовэй болон Леонид Соболевой «Абай» гэжэ трагеди, Ахтановай «Сауле» гэжэ драма, Лопе де Вегын «Өөрөөшье эдихэгүй, хүндэшье үгэхэгүй» гэhэн комеди харуулаа юм. 1926 ондо анха түрүүшынхеэ байгуулагдаhан тэрэ театрай коллективэй тон ехээр ургаhые харахада ехэ баярламаар байгаа hэн. Лопе де Вегын үхэлгүй ута наhатай комедиие казах артистнууд ехэ хүхюунээр, ульhатай дорюунаар харуулжа шадаа. Энэ зүжэгтэ тэдэнэр ехэ олон өөрынгөө национальна шэнжэнүүдые оруулаашье hаань, тэрэ комеди муу болоогүй, харин тон шэнээр хүлеэгдээгүй ондоо талааараа харуулагдаа. Казах артистнууд үгэ хэлээр баян, шадамар бэрхээр наададаг байhанаа харуулаа.

«Яг-Морт» («Ойн хүн»)—энэ хадаа Комиин автономито республикын эгээ түрүүшын национальна балет гээшэ. Тэрэниие москвичууд хани халуунаар угтаа hэн.

Манай театр олон национальна искусствые гансал пропагандировалдаг бэшэ юм. Һүүлшын жэлнүүдтэ творческо дүй дүршэлөө андалдан абалсаха лаборатори шэнги болонхой: зүжэг наада харуулжа дүүргэhэнэйнь hүүлээр ехэ ехэ критигүүдэй, режиссёрнуудай болон актёрнуудай хабаадалсалгатайгаар программануудые ба зүжэгүүдые заатагүй зүбшэн хэлсэдэгбди. Заримдаа нилээн шанга тоосолдоонууд боложо ехэ зүб юумэнүүд олдон гаража ерэдэг.

Зарим театрнуудай творческие харуулалга бусад театрнуудта репертуараа баяжуулха hургаал болодог. Энээн тушаа жэшээнүүдые яhала олон дурдажа болохо байна. Нэгэтэ Калининска театр манайда ерэхэдээ, «Ханинар» гэжэ ехэ hайн зүжэг асарhан юм. Тэрэ зүжэгыень Бага театр, Гоголиин нэрэмжэтэ театр табижа эхилээ hэн.

Манай орон дотор наада зүжэг харуулжа эхилhэн самодеятельнэ ансамбльнууд болон театрнууд хойшолон ехэтэй гэжэ hанахаар байна. Һайн дуратанай табиhан зүжэгүүд болон концертнүүд олон ушарта өөрынгөө хэмжээнэй талаар мэргэжэлтэдэйхиhээ заашье дутуугүй байдаг. Тэрэнь ехэ баярламаар! Челябинскын металлургическа заводой «Металлург» гэжэ дуунай академическэ капеллэ манайда ехэ hайнаар дуулаа hэн. Тэрэ оройдоо табан жэлэй саада тээ байгуулагдаhан аад, гүйсэдхэлэйнгөө, уран hайханай хэмжээнэй талаар, репертуарайнгаа олон янза болон шадамар бэрхынгээ талаар мэргэжэлтэ коллективүүдhээ дутуугүй болонхой. Тус капеллэдэ 80 хүн дууладаг, тэдэнэр бултадаа кадрова хүдэлмэришэд. Тэрэ капеллэдэ хабаадагшад нэгэ үдэр «Серп и Молот» заводто ошоод, ээдэйнь зүбшөөлөөр бүхэли халаан соо эрхим hайнаар ажаллаhыень мартагшагүйб. Харин үдэшэниинь заводой клуб соо хүдэлмэришэдтэнь hүрхэй hайн концерт харуулаа hэн.

Манай театрай репертуарно уран hайханай таhаг тон орёо, яаралтай хүдэлмэри хэжэ байдаг. Союзна республикануудай министерствэнүүд али нэгэн программа, зүжэг театраймнай сценэ дээрэ харуулхые дурадхадаг. Тэдэнэй дурадхалаар нютаг нютаг дээрэнь ошожо тэдэнииень харадаг, зүбшэн хэлсэдэг, заримдаа тэрэ зүжэгөө hайжаруулан заhабарилагты гэжэ дурадхадагбди, заримдаа оройдоо арсадагбди. Бидэнэр ороной олон коллективүүдээр нягта холбоотой байдагбди, тэдэнэй репертуарай, творческо ургалтын хойноhоо ажаглажа байдагбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Кремлиин театрай сценэ дээрэ 12 союзна республикануудай түлөөлэгщэд зүжэг наада харуулhан байна. 1963 ондо Советскэ Союзай арадуудай гайхамшагта искусстватай олониитые улам бүри үргэнөөр, гүнзэгыгөөр танилсуулха оролдолго гаргахабди.

Петр Кабанов,
Кремлиин театрай директор.

Гармаева түрүүлhээр...

Шатараар городой түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хахад финал үнгэргэгдэжэ байна. Энэ мүрысөөндэ арбан зургаан шатаршад хабаадалсана. Мүрысөөнэй зургаадахи уулзалгын болоходо Буряадай АССР-эй чемпионка Лубсама Гармаева Далбаев хоёр уулзаба. Нилээд удаан наадаhанай hүүлээр эдэ хоёрой парти тэнсэлгээр дүүрэбэ. Данчинов Иринчинов хоёрой наадан тэнсэлгээр дүүрэхэ ёhотой байhан аад, партиин түгэсхэлэй багта Данчиновай орёо нюуса ябадалые обёоронгүй Иринчинов шүүгдэшоо. Буряадай суглуулагдамал командын гэшүүн нэгэдэхи разрядай шатаршан Б. Мункоев Цыдыповтэй наадахадаа аба абаhаар добтолжо оробо. Уданшьегүй хоёр хүбүүгээ үгөөд нэгэ бодо шүүжэрхинэ. Саашаа хэдэн орёо ябадалнуудые хэжэ Цыдыповые мэгдэхээбэшье, Мункоевынь гушан долоодохи ябадалдаа гайтай ехэ алдуу хэжэрхёо. Тэрэ өөрынгөө бэрсээр «шах» соносхоод, hүүлээрнь гурбадахи ябадалдаа шүүхэ ёhотой байhан аад, тэрэнээ харангүй өөрөө шүүгдэшоо. Тонтоев Доржиевые, Бадуев В. Гармаевые шүүгээ.

Наймадахи уулзалгын болоходо Гармаевагай үсэд нэтэрүү добтолгодо залуу шатаршан Иринчинов болгоомжотой бэрхээр бэеэ хамгаалбашье, рокировко хэжэ үрдибэгүй. Ноёниинь миин талада үлэшэнэ. Иимэ байдалые Гармаева зохидоор хэрэглэн, доботолhоор илалта туйлана. Тиигэжэ шатарай олон ондоо вариантнуудые яhала мэдэдэг байhанаа үшөө дахин гэршэлбэ. Гэбэшье, шатаршад coohoo гансахан эхэнэр ха юм. Бэшэниинь булта эрэшүүл.

Бадуев Доржиевтай хараар наадахадаа яhала hайнаар наадаба. Хүбүүдээрээ шанга добтолго хэжэ сагаан ноёндо сэхэ туласа ерэнэ. Найдалгүйхэн байдалтай болоходоо Доржиев шүүгдээб гэжэ мэдэрбэ. Гармаев Цыдыповтэй сагаанаар наадахадаа тон hайнаар наадажа, нэгэ бодыень удангүй эдижэрхинэ. Тииhээр ябатараа ехэ алдуу хэжэ, ябаха гэhэн газартаа тэргэеэ табихам гээд, алдажа ондоо тээ табижа тэргэеэ алдажа шүүгдээ. Далбаев Максимов хоёрой парти тэнсээ. Найман уулзалгын удаа Гармаева долооhоо 6 очкотой, нэгэ хойшолуулагдаhан партитай. Мункоев 7-hoo 5, Данчинов 7-hoo 5 очкотой, нэгэ нэгэ хойшолуулагдаhан партитай. Цыдыпов 6-haa 4 очкотой, хоёр хойшолуулагдаhан партитай, Бадуев 8-haa 4, Доржиев 8-haa 3 очкотой болоод ябана. Нааданай дүүрэтэр үшөө найман парти үлөө.

Р. Доржиев.

МАГТААЛТАЙ НАЙМААШАН

Совхозрабкоопой автолавкын наймаашан Владимир Семенович Дубейко өөрынгөө hайн ажалаар Хүрьбын совхозой малшадай дунда хүндэтэй, магтаалтай болонхой. Малшадай захиhан эд бараа абаад, графигай ёhoop тэдэнэртэ ходо ошожо баясуулдаг байна.

Худалдан абагшадтаа hайнаар хандажа, үнэн зүрхэнhөө ажалладаг тула нүхэр Дубейко түсэбөө hара бүхэндэ 115—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Х. Рыгзенова.

Тээгдэ тосхон.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэhэнэй ёhoop, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, Байгал шадарай, мүн урда нютагуудта саhан орохо. Баруун хойто зүгhөө hулаханаар hалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 26—28, үдэртөө 14—16 градус хүйтэн болохоор хараалагдана.

СПОРТЫН hОНИН

ХОЁР ҮДЭРЭЙ ТУРШАДА — ТАБАН РЕКОРД

Конькиин спортдо дуратайшуул Капиталина Серегинае hайн мэдэдэг. Конькигаар урилдахадаа hайн амжалта туйладаг Капиталина гансашье Казахстанда мэдээжэ бэшэ, мүн бусад республикын спортсменүүдэй дунда үльгэр жэшээ харуулдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй арадуудай спартакиадын болоходо Капиталина Серегина hайн үрэ дүн туйлажа, Свердловскдо сугларагшадые гайхуулаа hэн. Тиигэжэ энэ басаган СССР-эй суглуулагдамал командада оруулагдаhан байгаа.

Спортын залуу мастер үетэн нүхэдэйнгөө найдабариие бэелүүлжэ шадаа гү? Энэ асуудалда залуу мастер өөрөө харюусаа. Тэрэ Алма-Атада городой шамбайшуултай мүрысэхэдөө хоёр үдэрэй туршада республикын табан рекорд тогтоогоо бшуу. Капиталина 500 метрэй зайе 48,8 секунда, 1000 метрэйхиие 1 минута 37,7 секунда, 1500—2 минута 30,4 секунда, 3.000—5 минута 19,6 секунда соо гаталжа, олон зүйлэй зайда хамтадань 201,083 очко абаhан байна.

—1963 ондо Капиталина Казахстанай рекорднуудто үшөө шэнэ заhабари оруулха байха гэжэ найданаб, — гээд габьяата тренер М. Хван мэдүүлээ.

ЛЕНИНГРАДАЙХИД 262 МЕДАЛЬ АБАБА

Һүүлэй үедэ Ленинградай спортсменүүд спортын 43 зүйлөөр бэеэ hоридог, мүрысэдэг болонхой. Үнгэрhэн 1962 оной туршада 345 спортсменүүд спортын мастерай нормо дүүргэhэн, 4.179 хүн нэгэдэхи разрядтай болоhон байна.

Мүнөө үедэ Ленинградта 400.000 спортсменүүд тоологдоно. Эдэнэрэй хурдан солбошуулынь 1962 ондо үнгэргэгдэhэн дэлхэйн, Европын, Советскэ Союзай тулалдаануудта шалгаржа, чемпионой хүндэтэ нэрэ солодо хүртэлсэhэн намтартай. Тэдэнэр 1962 оной туршада хамта дээрэнь 262 гэхэ гү, али 96 алтан, 85 мүнгэн, 81 гуулин медаль абаhан домогтой.

(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной январиин 16.

ХИЛЫН САADAhАА

КПСС-эй делегаци ГДР-тэ ерэбэ

БЕРЛИН, январиин 14. (ТАСС). СЕПГ-эй VI съездэ хабаадаха КПСС-эй делегаци КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев түрүүтэйгээр Франкфурт-на-Одере городто ерэбэ.

Делидэ болоhон хэлсээнэй hүүлээр гаргагдаhан коммюнике

ДЕЛИ, январиин 14. (ТАСС). Инди Хитад хоёрой хилэ тухай арсалдаата асуудалые амгалан ёhoop гуримшуулха тушаа алишье сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаадалсадаггүй зургаан гүрэнүүдэй Коломбодо болоhон конференциин түлөөлэгшэдэй премьер-министр Нерутэй хэhэн хэлсээнэй дүүрэхэлээр эндэ коммюнике тунхаглагдаба. Индиин правительствын гуйлтаар Цейлоной, ОАР-ай болон Ганын делегациинуудай хүтэлбэрилэгшэд Коломбодо болоhон конференциин дурадхалнуудые дэлгэрэнгыгээр тайлбарилжа үгэбэ гэжэ тэрэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

«Индиин правительство хадаа Коломбодо болоhон конференцидэ хабаадалсаhан оронуудай үүсхэлые hайшаан амаршалаад, энэ конференциин дурадхалнуудые болон эдээн тушаа үгтэhэн тайлбаринуудынь Индиин парламентын ойрын сессиин үзэмжэдэ табигдаха гэжэ Индиин премьер-министр гурбан делегациин хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдүүлбэ,—гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Индиин парламентын тэдэниие хаража үзэhэнэй hүүлдэ Коломбодо болоhон конференциин дурадхалнуудта харюунуудаа Инди үгэхэ юм».

Арсалдаанууд амгалан ёhoop шиидхэгдэхэ зэргэтэй

ДЕЛИ, январиин 14. (ТАСС). Цейлоной, ОАР-ай болон Ганын делегацинуудые толгойлогшонорой хүндэлэлдэ болоhон уулзалга дээрэ үгэ хэлэhэн Индиин премьер-министр Неру Коломбодо болоhон конференцидэ хабаадалсаhан оронуудай дурадхалнуудые Индиин парламент анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзэхэ юм гэжэ мэдүүлбэ. Энэ хэлэhэн үгэ соогоо Инди хадаа сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй политика ябуулха ёhотой гэжэ Неру тэмдэглэбэ. Энэ хадаа тон зүб политика гээшэ гэжэ премьер-министр хэлэбэ.

Хитад Инди хоёр хилэ тушаа арсалдаата асуудалаа түхэреэн столдо hуужа, хэлсээ хэжэ гуримшуулха бэзэ гэжэ найдаhан тухайгаа Цейлоной премьер-министр г-жа С. Бандаранаике хэлэбэ.

Хитад Инди хоёрой арсалдаата асуудалаа гуримшуулгань афроазиатска арадуудай ами нэгэдэлгэдэ туhалха ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ туhа болохо байгаа гэжэ ОАР-ай гүйсэдхэлэй Соведэй президент тэмдэглэбэ. Азиин болон Африкын оронуудта, үнгэрhэн саг соо шалгаржа гараhан, сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй политика баримталха гээшэ тон шухала гэжэ Али Сабри тэмдэглэбэ.

Москвагай электролаампа бүтээдэг завод элд... ческэ лаампануудые Кубада эльгээхээр гаргана. ... хилнууд тон дуратайгаар, оролдосо ехэтэйгээр ... РАГ ДЭЭРЭ: хүдэлмэрншэн Валентина Семе... гээгдэхэ электролаампануудтай стендын хажууд...
ТАСС-...

Н. С. Хрущевой элидхэл „Реалитэ Камбодж... хуудаhанууд дээрэ хэблэгдэн гараба

ПНОМ-ПЕНЬ, январиин 14. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ Н. С. Хрущевой хэhэн «Уласхоорондын мүнөөнэй байдал ба Советскэ Союзай гадаадын политика» гэhэн элидхэлые Камбоджын «Реалитэ Камбоджьен» гэжэ недели бүхэнэй хэблэл хуудаhанууд дээрээ хэблэн гаргаба.

Кхмерскэ хэл... лэгдэдэг «Сот... газетэ Н. С. Хр... лэй найруулгые... хэблэн гаргаба.

Тогодохи байда...

ПАРИЖ, январиин 14. (ТАСС). Үсэгэлдэр сэрэгэйхидэй урбалта хэhэн Тогын республикын ниислэл—Ломеhоо ерэhэн мэдээсэлнүүд хадаа мүнөө тэндэ хамаг юумэн хуушанайнгаа гуримда ороо гэнэ. Город соо комендантска час соносхогдонхой. Городой үйлсэнүүдээр урбалтада хабаадалсагшад харуул хаража ябана.

Тогодохи урбалга стрелково ротын болон тоголезскэ гвардиин хүсөөр хэгдээ. Тогын президент Сильванус Олимпио Америкын посольствын байшанда хоргодохо гэжэ ябаhаар алуулшоо. Урбалтада хабаадалсагшад гүрэнэй эмхи зургаануудые, почтые, телеграфые болон радиостанци эзэлээ. Политическэ үзэлээрээ хаагдаhан хүнүүд түрмэнүүдhээ табигдаа. Ломейн радиогой мэдээсэhэнэй ёhoop, орон доторхи засаг Антуан Меатчи («Тогын хүн зоной демократическа союз» гэжэ оппозиционно парти) гэгшын толгойлдог организациин гарта оробо.

НЬЮ-ЙОРК, январиин 14. (ТАСС). АП агентствын корреспондентын Котонуhаа (Дагомея) мэдээсэhэн ёhoop, «Тогын хүн зоной демократическа союз» гэжэ партиин ударидагшадай нэгэн Н... кий гэгшэ шэнэ... толгойлхо зори... го бусажа ер... үгэбэ. Грюниц... ондо байгуула... шын тоголезс... ствын премьер-... юм. 1958 онhоо... гомейдэ полити... да байгаа юм.

ЛОНДОН, ... (ТАСС). Рейт... корреспонденты... (Дагомея) мэдэ... «Восстани хэгш... дые» толгойлог... Гбоджови орон ... дал тогтоохо ... найман часhаа ... болотор коменд... тоохо тухай тог... гоор үсэгэлдэр ...

Урбалтада ... орон доторхи ... дэнь хинажа ба... жови мэдүүлбэ. ... шэдэй комитет» ... зэбсэгтэ хүсэнү... лициин түлөөлэ... нүүдhээ бүридэ... комитет хадаа ... дынгөө гарта ба... оролдоно бэшэ, ... правительство ... hэ hуури бэлэд... жэ мэдүүлгэ со... дэнэ. Гбоджо... ёhoop, шэнэ hу... шэнэ конституц... тор, энэ правит... жа байха юм.

Нэгэдэмэл на... вай ёhoop Того ... баталhан бүхы ... болон хэлсээн... болгогдожо ба... Гбоджови мэдү...

Тогын республика

(Тайлбари)

Того Республика хадаа Баруун Африкада Гвинейскэ буламай эрьедэ оршодог юм. Баруун зүгтэнь—Гана, Зүүн зүгтэнь—Дагомея, хойто зүгтэнь Верхняя Вольта гэжэ гүрэнүүд байдаг. Тогын газар дайда 57 мянган дүрбэлжэн километр болодог. Хүн зониинь — 1.500 мянган хүн болодог.

Того аграрна гүрэн юм. Экономиконь гансал хүдөө ажахыда түшэглэдэг: гадаадын гүрэнүүдтэ худалдаха—кофе, какао, хлопок, пальмын тоhолиг hамар болон бусад юумэнүүдые ургуулдаг юм.

Боксидууд, фосфоридууд болон марганцева рудагай Тогодо ехээр олдоhоншье hаань, орон дотор промышленность гэжэ үгы юм. Хүдөө ажахын продуктнуудые болбосоруулдаг бишыхан предприятинууд биишье hаа, Европейскэ компанинуудай мэдэлдэ байдаг.

Нэгэдэхи дэлхэйн дайн болотор Того Германиин колони байгаа. Хожомынь энэ ороной газарынь хоёр хуби болгон хубаагдаад, Англи, Франци хоёрой мэдэлдэ үгтэhэн байна. 1960 ондо Того бэеэ даанги гүрэн боло. Энэ жэлэй январиин 13-да болоhон события хүрэтэр Тогын нэгэдэл гэжэ партиие толгойлжо байhан Сильванус Олимпио гэгшэ гүрэниие болон правительствые толгойлжо байгаа юм.

Эгээ нүлөөтэй оппозиционно партинууд гэхэдэ, «Жувенто» болон Тогын хүн зоной демократическа союз болоно. Эдэ партинууд хадаа Сильванус Олимпио гэгшын ябуулдаг политикые шүүмжэлжэ, оронойнгоо экономикые болон социальна үндэhэ hуурие үлэмжэ түргөөр шэнэдхэн байгуулха гэhэн эрилтэ табидаг байгаа.

„Сүлөөтэ дэлхэйн" аяг ааша барагдаха бэшэ

hАРЫН АЛТАНАЙ ПРИИСКНҮҮД

Рио-де-Жанейродэ болоhон хүнэй үнэншэхөөр бэшэ ушар тухай хөөрэжэ үгэхэмнай. Энэ хөөрөөнэй гол нюурынь Леонора Рабитте болоно.

Энэ мэхэшэ эхэнэрэй зангада ороhон hүлэр хүнүүд мүнөө ухаа ороо юм гү, али үгы гү—мэдээгүйбди. Зүгөөр Леонора нилээд олон хүнүүдые мэхэлhэн байна. Тэрэ хадаа ехэ нюусаар гадаадын нэгэ гүрэнэй «нюусые» хүнүүдтэ хөөрэдэг байба:

1) Американецууд hарада ниидэжэ ошоод ерэдэг болоhоор үнинэй. Тиибэшье ородуудта мэдүүлхэгүйн тулада энээн тухайгаа хэлэнгүй нюужа байдаг. 2) hарын гадар талань сэбэр алтан юм байгаа. Энээндэ этигээгүй хүн hүни болоходо өөрөө hарые хараад мэдэхэдэнь бэлэн. 3) Ракетэнүүдые бүтээхэ ехэ программаа дүүргэлгэдэ мүнгэн хэрэгтэй болоод, американецууд hарын алтые үнэн хүнүүдтэ худалдана, зүгөөр коммунистнуудта худалдадаггүй.

Иимэ юумэн тухай хүнүүдтэ хэлэhэнэйнгээ hүүлээр алта худалдажа абахаар найдамтай хүнүүдые бэдэржэ олохын тулада үсөөхэн хүнүүдэй дундаhаа США-гай правительство намайе «hунгаа» юм гэжэ хэлэдэг байгаа. Леонора үни удаан хүлеэжэ байнгүй мүнгэ үгэhэн хүниие азатай хүнүүдэй «кандидадай» списогто оруулдаг байгаа.

Тэрэнэй мэхэ гохонь элиржэ, «томо гүрэнэй түлөөлэгшэ» Рио-де-Жанейрын түрмэдэ hуушаhан байба. Тиигээд энээгээр хэрэг дүүрээгүй. Бразилидахи США-гай элшэн сайдай тэрэ эхэнэрые бидэ табяагүйбди гэhэн буруушаал иишэ тиишэнь эльгээдэг байгаашье hаань, Леонорын мэхэдэ ороhон хэдэн зуун хүнүүд посольствын үүдэндэ сугларжа мүнгэеэ hөөргэн эридэг байба. Ехэ нэтэрүүгээр ерээд hаладаггүй хүнүүдыень шэлэ гэзгэ руунь ёнтоодоод тэндэhээ үлдэдэг болоо.

Владимир Севастьянов.

ХЭНЭЙ ДЕМОКРАТИ ҮЛҮҮ ЮМ БЭ

Никарагуагай диктатор Луис Самос hунгалтада өөрөө илажа гарахын тулада hэнгэргүй ааша гаргадагынь мэдээжэ. Тиибэшье hүүлшын үедэ мэхэ гохо, хуурмаг hунгалта хэдэгынь үлүү ехээр хэтэрээд, Америкыншье хэблэл тэрээндэ дураа гутадаг болонхой.

Самосой тала баригшад өөрынгөө удамаршын түлөө хэдэн дахин дуугаа үгэдэг ха гү гэжэ шалгахын тулада, Америкын «Майами Геральд» гэжэ газетын корреспондент «шухала хэрэгтэй» нэгэ хэдэн юумэнүүдые мэдэжэ абаад, Никарагуагай ниислэл хотодо hунгалтын хоёр участогта регистрацида орожо шадаhан байгаа. Америкын репортёрой тэрэ туршалгань США-гай газетэнүүдтэ хэблэгдэн гараад Самосой правительствын уур сухалые ехээр хүргэhэн байгаа.

Тэрэ шүүмжэлэлэйнь түлөө үhөөгөө абахын тулада Никарагуагай консул Майами городто (Флорида штат) Америкын ойро дүтын hунгалтын участогта ошоод, нютагай hунгалтада хабаадалсахаяа регистрацида ороhон байба.

«Америкын демократи манайхиhаа hайн бэшэ юм байна»,—гэжэ тэрэ hунгалтада хабаадаhанайнгаа hүүлээр корреспондентнүүдтэ мэдүүлбэ ха.

Энэ хэрэгые гүнзэгыхэнөөр малтаад үзөө hаа, Никарагуагай дипломат балайшье ехээр худалаар хэлээгүй байжа болоо.

Владимир Богачев,
ТАСС-ай корреспондент.

САЕД ЭРХЭ СҮЛӨӨТЭЙ БОЛОХО ХҮСЭЛТЭЙ

Каирай полицейскэ участогуудай нэгэндэ нэгэ залуу араб орожо ерээд, би хадаа Саед Суруром гээшэб гэжэ бэеэ нэрлээд, намайе барлагшалгаhаа сүлөөлыт, эрхэ сүлөөтэй хүн боложо ябаха арга олгыт гэжэ мэдүүлhэн байгаа. Саед өөрынгөө зоболонто түүхые хөөрэжэ үгөө. Саед хорин гурбан жэлэй саада тээ Персидскэ буламай эрьедэ бишыхан городто түрэhэн байгаа. Тэрэниие үхибүүн байхадань гэрhээнь хулуужа абаашаад, Саудовска Аравиин хаан Абдул Азиз Эль-Саудай абгада барлаг болгон худалдажархиhан байгаа юм. Хаанай абага тэрэ бишыхан барлагаа урдань Каирта байhан Саудовска элшэн сайд Шейху Фавзанда бэлэг үгэhэн байгаа. Шейхэй наhа бараhан хойно Саед мүнөө Каирай университедтэ hуража байhан хүбүүнэйнь барлаг болоhон байгаа.

ОАР-ай засагаархид Саед Сорурто эрхэ сүлөө олгожо, ОАР-ай эрхэтэн болгобо гэжэ Египедэй газедүүд мэдээсэнэ.

Сергей Соловьев,
ТАСС-ай корреспондент.

ҮХЭЛДЭ ХҮРГЭГШЭД

Үзэсхэлэн ядуу байдалда хараал шэнгэг»,— гэжэ Турциин залуу эхэнэр Айсель Суна хараал табина. Зол хубигүй уушханай ханяадатай хоёр эхир басагадаа харахадаа тэрэнэй нюдэнhөө ээзлүүдгүй нёлбоhон гоожоно. Тэрэ эхэ өөрынгөө золгүй бага наhые hанаандаа оруулна. «Тиибэшье минии эхир үхибүүдэйхидэ адли иимэ аймшагтай муу бэшэ hэн»,— гэжэ тэрэ эхэнэр гэмшэнэ.

Тэрэнэй гурбатай басагад үлгыдөө хэбтэхэнээ эхилжэ хохидол зоболон үзэhэн байна. Тэдэнэр муухан балгааhан байра соо дааража хүрэжэ байдаг юм. Эдеэ хоол худалдажа абаха мүнгэн байхагүй, гэрээ дулаасуулха гэхэдэ түлеэншье, шулуу нүүрhэншье байхагүй. Нёдондо жэлдэ эсэгыень солдат болгожо абаашаhан юм. Үхибүүдээрээ үлэhэн эхэнь эсэгынгээ түлөө абадаг 175 лирэ hарадаа абаад зобожо байдаг.

Мэнэ hаяшаг үхибүүдэйнгээ ханяадаг болоhые обёоржо, врачда үзүүлхэдэнь, уушханай ханяадатай болошоhон байба. Энэ аймшагтай үбшэндэ хоёр үхибүүдынь нэтэ доро нэрбэгдэhэн байна. Үбшэн үхибүүдээ дахуулаад, больницада оруулха hанаатай ябахадань баhал мүнгэн хэрэгтэй байба. Хэндэшье, хаанашье хандахадань тэдэниие намнадаг байгаа.

Шиигтэй хүйтэн гэртэ байдаг эхир басагад үдэр бүри муудажал байна. «Үлэсхэлэн ядуу байдалда хараал шэнгэг»,—гэжэ аргаяа барагдаhан залуу эхэ үхэлдөө хүрэhэн үхибүүдээ хаража гэмэржэ гэмшэжэ hууна.

Стамбул.

И. Измирин.

НОХОЙНУУД БА А...

Холбоото Штаду... лэй, ехэ бага нохо... юм. Хэдэн миллион... Тэдэнэй зарим нэг... нууд. Би иигэжэ ... бэшэб. США-да ү... хойнууд бии юм. Т... hан ээдэйнгээ угай... ложо, хэдэн мянга... байдаг.

Тиимэ нохойнуу... тусхай магазинуу... нохойн «тусхай ху... ба, башмагууд, сви... дадаг. Мүн үнэтэй ... оёhон дэгэлнүүд, ... гоёогдоhон хүзүүбш... бии юм. Нохойнууд... даг, үhэ нооhые ха... дөө одеколон, духи... «гоё» hайханай ... юм.

Тиимэhээ Амер... нуудай нохойнуудта... гайхалгүй.

Мүнөө үедэ СШ... хэгдэhэн паригууд ... хой юм.

ТАСС-а...

Редактор ...
Ц. Ц. ...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лени...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. реда... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни ... —24-74, сельского хозяйства, советского строитель... ры—47-59, промышленности, транспорта, инфор... литературы и искусства—34-05, писем и рабсель... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгал... Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министерст... Бурятской АССР.
Н0013. Зак...